

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 38.

Fredagen den 22 April, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 14 i denna månad.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag dels till paragraf i Riksdagsbeslutet:

N:o 15, angående redovisning för de inom härad eller tingslag utdebiterade medel och om revision af sådan redovisning; dels ock till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 56, angående ändring i 42 § af Kongl. förordningen angående hushållningen med allmänna skogarne i riket den 29 Juni 1866;

N:o 57, angående omarbetning af folkskolestadgan.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottet den 20 och 21 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 66, angående anvisande på Riksgäldskontoret af fyra utaf innevarande Riksdag beviljade anslag.

*Anvisande
på Riksgäldskontoret af
fyra anslag.*

Herr Wærn, Carl Fredrik: Såväl såsom f. d. statsutskottsledamot som i egenskap af riksdagsman har jag allt för väl kändedom om, hur ofta man, synnerligast i riksdagens senaste timme, måste nöja sig med att få det beslut, man åsyftar, utan att synnerligen fästa sig vid motiven; men ibland kunna motiven vara sådana, att man *måste* framställa anmärkning mot dem, och att det kan vara farligt att stillatigande godkänna dem. Jag har så mycket mer anledning att nu frukta något sådant, som jag i Stats-Utskottets betänkande N:o 67 finner påstådt, att Riksdagen fattat ett beslut, som jag för min del anser, att den aldrig någonsin har fattat.

Här står nu i detta Utskottets betänkande N:o 66, efter det Utskottet omnämnt, att anslag till utförande af nya byggnader och

Första Kammarens Prot. 1881. N:o 38.

Anvisande
på Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)

anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar under de senare åren på Riksgäldskontoret anvisats och med upplånta medel bestridts, att Utskottet likväl anser "en skilnad förefinnas emellan nyssnämnda anslag och anslagen till de egentliga jernvägsbyggnadernas utförande samt håller före, att dylika anslag till mindre byggnader och anläggningar lämpligen borde å riksstaten anvisas. Om dylika efter en bandels färdigbyggande förekommande eller för trafikförvaltningen erforderliga, jämförelsevis mindre utgifter i regeln utginge af skattemedel, skulle sådant antagligen leda till ökad sparsamhet, och Utskottet anser sig böra såsom eftersträfvansvärdt framhålla, att dylika anslagsfordringar för framtiden må kunna tillgodoses, utan att ökning af statskulden deraf må behöfva föranledas. För den förevarande statsregleringen synas dock nu ifrågavarande tvenne anslag ej kunna å riksstaten anvisas, utan att antingen det belopp, hvarmed förstärkning af statsverkets grundfond eljest kan ega rum, minskas, eller ock bevillningen ökas med ett motsvarande belopp, hvilken senare utväg Utskottet ej ansett sig kunna föreslå för beredande af tillgång till en utgift af sådan beskaffenhet, som ifrågavarande tvenne anslag å tillhoppa 550,000 kronor."

Detta resonnement har intet inflytande på det nu föreslagna beslutet, men det säger oss att för framtiden åsyftar Utskottet att föreslå, det utgifterna för alla byggnader för fortsättande eller kompletterande af en bandel, utvidgning af en station eller dylikt skola utgå af statsmedel och icke upplånas.

Hvad nu sjelfva saken angår, synes det mig vara alldeles omöjligt att skilja mellan kapitalutlägg och kapitalutlägg, och det kan icke stå i något logiskt förhållande till hvad man åsyftar att säga, att de kapitalutlägg, som ske före en viss period, skola betalas på *det* sättet, och de som ske efter densamma på ett annat sätt, eller att, som Utskottet, tala om "större" och "mindre" byggnader och anläggningar, då ju ingen norm finnes för huru man skall förfara i hvarje särskildt fall. — Denna fråga, om huru medel skulle anskaffas till jernvägarne, var naturligtvis föremål för Stats-Utskottets och Riksdagens och alla tänkandes pröfning, när staten först började bygga jernvägar. Man ansåg då att jernvägarne voro något, som till den grad afsåge framtida behof och framtida inkomster till statsverket, att det vore rättvist och fullkomligt i sin ordning, att de för jernvägarnes liqviderande erforderliga medel fördelades på en längre tid, så att framtiden finge deltaga i början lika med oss. Genom en redan från början pågående amortering bidrogo vi med vår del och lemnade åt framtiden att bidra med sin del, då den ju hade större fördel af jernvägarne än nutiden. Jag anser fortfarande att denna åsigt är riktig och kan icke inse, att det är någon skilnad, om kapitalet utbetalas på en viss tid eller på en annan, eller om det är fråga om större eller mindre anläggningar. Man har gjort det inkastet, att de som lefvat före oss hafva gjort så mycket för oss, att äfven vi sjelfva böra göra något för våra efterkommande. Det är nog en i sig sjelf riktig sats; men här är nu förhållandet, att man, alldeles oaf-

sedt jernvägarne och de millioner besparade statsmedel vi på dem nedlagt, ingalunda kan förebrå nutiden att den icke i allmänna byggnader, landsvägar, hamnanläggningar och dylikt gjort lika mycket för efterkommande, som våra företrädare gjort för oss. Jag tror icke att man med fog kan påstå något sådant, utan tvärtom.

*Anvisande
på Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)*

Hvad nu detta Stats-Utskottets resonnement angår, så vederlägger slutet deraf hvad som yttrats i början, då det nemligen såges, att så och så bör det vara, men för den nu ifrågavarande statsregleringen synes det icke lämpligen kunna ske, därför att man då antingen skulle nödgas minska det belopp, hvarmed förstärkning af grundfonden eljest kunde ega rum, eller ock öka bevillningen med ett motsvarande belopp, hvilken senare utväg Utskottet ansett sig icke böra föreslå för beredande af tillgång till utgifter af ifrågavarande beskaflenhet. Nåväl, mine Herrar, låtom oss då söka tänka oss de förhållanden, då icke ett motsatt förfarande, eller att vi bestämma oss för att i stället för att upplåna medel använda statsmedel till anläggningar vid redan färdigbyggda jernvägar, slutligen skulle komma att tynga på bevillningen! Skulle icke denna Utskottets invändning mot tillämpningen af dess föregående resonnement vara lika giltig när som helst, som den är för dagen? Jag kan icke inse något annat! Men hvad det återigen kan verka, detta talet, det är, att när det kommer i fråga att göra något annat för landet behöfligt, lika mycket hur behöfligt, men dock så behöfligt att Riksdagen gerna vill göra det, om t. ex. ett läroverk, ett sjukhus eller något dylikt är i fråga att inrättas, då dyker denna sats upp och man säger: Nej det kunna vi alldeles icke göra. Dertill hafva vi icke penningar, ty vid en eller annan jernvägsstation förefinnes tvingande behof af ökad utrymme m. m. och dertill skola skattemedel användas. Det nyttigaste får då vika för hvad som för helt annat ändamål är behöfligt. Det är ganska farligt att inlåta sig på denna sats. Jag anser, att riksdagsmännen hafva grundsatsen nog att i hvarje särskildt fall göra hvad som är rätt och klokt och nyttigt. Att uppställa maximer verkar till intet, eller om det har någon verkan, är det *den*, att det inskränker möjligheten af att i hvarje särskildt fall göra hvad som är rättast, klokast och nyttigast. Jag kan för min del icke annat än på det bestämdaste ogilla anförda del af Stats-Utskottets motivering.

Herr Ekman, Carl: Det är temligen otacksamt att framställa anmärkningar, när en föregående talare haft detsamma att anföra, som man sjelf ämnat säga. Jag har mot Utskottets förslag till beslut i denna punkt ingenting att anmärka, men så mycket mer mot den motivering, som Utskottet begagnat. Den föregående talaren har redan uppläst den del af motiveringen, mot hvilken jag för min del önskar få inlägga en protest.

Såvidt jag kunnat finna, äro de utgifter, som blifvit ifrågasatta för komplettering af statens jernvägar och för tillbyggnader vid åtskilliga jernvägsstationer, framkallade dels derigenom att den ökade rörelsen på jernvägarne i väsentlig mån gjort dessa byggnader nödvändiga, dels äfven för att inbespara hyresmedel,

Anvisande
på Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)

som nu årligen utgå till jernvägstjenstemän till sammanlagdt belopp af 15,000 kronor. Det lär väl vid sådant förhållande omöjligt kunna bestridas att de utgifter, som här äro i fråga, äro af produktiv natur. Huru skulle man bedöma en enskild person, som t. ex. vid sin landegendom till följd af verkställda stora odlingar funne sig vara i tillfälle att föda ett betydligt större antal kreatur än han förut haft, men icke hade medel till uppförande af ett hus för dessa kreaturs inhysande, om han under loppet af flera år uppsköte företaget af denna byggnad, till dess han hunne af egendomens afkastning skaffa sig tillräckliga medel för dess uppförande, då han, genom att taga ett hypotheckslån på sin egendom, kunnat verkställa denna byggnad genast och derigenom komma fortare till en ökad afkastning af egendomen. Vore detta en klok hushållning? Jag tror det icke! Hvad som i detta hänseende gäller för den enskilde, gäller precis lika mycket för staten i en likartad fråga. Det talet, som här förts af Utskottet och som ofta framhållits, att man, genom att på statsutgifterna lägga kostnaderna för sådana tillbyggnader, som här äro i fråga, skulle befordra en ökad sparsamhet, är enligt mitt förmenande alldeles origtigt. Jag skulle snarare kalla det att befordra misshushållning. Om man skulle uppställa som regel, att till byggnadsföretag af den beskaffenhet, hvarom här är fråga, i allmänhet skulle tagas medel från statsinkomsterna, blefve följden, såsom den föregående talaren mycket riktigt påvisade, den, att antingen skulle man få uppskjuta till en framtid verkställandet af sådana byggnader, som alla erkänna vara nyttiga och nödvändiga, eller också att viktiga statsbehof skulle få stå tillbaka, därför att man skulle anskaffa penningar till dessa byggnader, eller slutligen, för det tredje, att man skulle öka skatterna på folket för att få erforderliga medel. Då vi hittills alltid utgått från den princip, att en upplåning för sådana ändamål, som äro produktiva, är fullt berättigad, tror jag det vara orätt att godkänna en motivering, sådan som den Utskottet här begagnat, och jag önskar att åtminstone för min del få till Kammarens protokoll mot denna votering nedlägga min protest. Jag anser det så mycket mera nödvändigt att göra det, som det i Utskottets följande betänkande N:o 67 omtalas, att man icke kunde göra hvad som der blifvit föreslaget, såvida icke Riksdagen godkände hvad Utskottet i det nu föredragna betänkandet N:o 66 föreslagit.

Jag hemställer således om bifall till punkten 1:o, men med ogillande af den använda motiveringen.

Friherre Klinckowström: I motsats mot de två siste ärade talarne kan jag icke annat än med största tillfredsställelse läsa de motiv, som Utskottet lagt till grund för sitt betänkande. Jag anser det fullt riktigt och tackar Utskottet därför att det ansett, att för mindre jernvägsbyggnader och anläggningar kostnaderna lämpligast böra anvisas på riksstaten. Jag tror att, när en jernväg är färdig, den bör liksom alla andra inrättningar bära sig sjelf, och att af de inkomster, som tillfalla staten af jernvägs-

trafikrörelsen, dessa mindre reparationer böra utgå, eller, om regeringen icke fått bemyndigande af Riksdagen att så använda dessa medel eller någon del deraf, böra de det oaktadt af Riksdagen, efter anmälan af regeringen, på riksstaten sättas som en utgift. Detta leder till god hushållning och minskar i mängd och mycket det begär, som, Gudi klagadt, Jernvägsbyggnads- och Trafikstyrelsen synas hafva att, som man säger, "sticka fötterna utom skinnfällan". Jag tror att det vore mycket nyttigt, om i framtiden Utskottet ville äfven i sjelfva beslutet framställa dessa sina åsikter för Riksdagen, och jag tviflar icke på, att icke Riksdagen genom sitt flertal skall gifva Stats-Utskottet rätt i detta hänseende.

*Anvisande
på Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)*

Man har talat om jernvägarnes *produktiva* ändamål. Jag trodde, att det talet skulle hafva upphört, när man gjort anläggningar, som lemnat en nettoreveny af $1\frac{1}{2}$ à 2 procent, men kostat staten 6 till 7 procent på de upplånta medlen. Det är *möjligt*, att de kunna hafva ett *medelbart* produktivt ändamål; åtminstone har detta medelbart produktiva ändamål hittills icke visat sig särdeles fördelaktigt. Men *säkert* är, att de 200 eller 210 millioner i skuld, som vi hafva för dessa jernvägar, endast för stambanan, är ett faktum.

Herr Ekman har uppdragit en jemförelse mellan statens hushållning i detta hänseende, och den enskilda. Om Herr Ekman ville utsträcka jemförelsen till *den* enskilda hushållning, som utgör det största flertalets åtminstone af Sveriges jordegare, den som eger största delen af Sveriges jord, de mindre hemmansegarnes, skulle han komma till helt annat resultat. Om en af dessa mindre hemmansegare skulle vilja bygga sig en ladugård eller en lada för att öka sin produktion, kan han oftast icke få låna penningar, utan måste, genom umbäranden och inknappningar på andra utgifter, af sina inkomster bespara en mindre summa, att lägga ned år efter år, till dess han kan verkställa sitt företag, ty händelsen är att de flesta små hemmansegare icke hafva någon säkerhet att erbjuda bankinrättningarna för att erhålla penningar och därför icke heller kunna få penningar. Jag tror att det vore klokt, om staten förföre på samma sätt, så att vi en gång kunde komma från denna förderfliga väg. Skulle alla mindre anläggningar vid jernvägarne besörjas med lån, skulle vi aldrig blifva befriade från de utländska statslånen, och det kan väl icke vara Riksdagens flertals mening. Jag får således, med tacksamhet för den motivering, Stats-Utskottet anført, anhålla, att klämman bifalles utan att något ogillande af motiveringen kommer i fråga.

Herr Forssell, O. H.: Orsaken till de skiljaktiga meningar, som här uppkommit, är, skulle jag tro, lätt funnen. Den ligger i det sätt, hvarpå Trafikstyrelsen uppgör sina räkenskaper. Trafikstyrelsen har med statsmakternas bifall fått sig förunnad den förman, att en viss procent af den så kallade nettobehållningen skall afsättas till en pensionsfond för styrelsens tjenstemän. Följden deraf är den, att det ligger i Trafikstyrelsens intresse att få netto-

*Anvisande
på Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)*

behållningen så stor som möjligt, d. v. s. att göra trafikknostnaderna så små som möjligt. Följden deraf har således blifvit den, att då det erfordrats utvidgningar, som kunnat öka trafiken, såsom anläggandet af nya spår på en stationsplan, utvidgning af magasin, ökade bostäder och lokomotivstall o. s. v., har Trafikstyrelsen sökt befria trafikknostnaderna från dessa naturligen till trafikknostnaderna hörande utgifter och gått in till regeringen med begäran att erhålla medel till dessa utgifter från statskassan. På detta sätt har styrelsen i år inkommit med en begäran om 550,000 kronor. Då denna fråga förevar, beaktade jag mycket väl det origtiga i att taga denna summa af statsmedel. De skulle rätteligen hafva tagits i beräkning i trafikknostnaderna och afdragits från nettobehållningen, men denna var då genom inkomstbetänkandet redan bestämd, och det skulle således varit ändamålslost att då söka få rättelse af detta missförhållande. Först beräknar man nettobehållningen, och när den blifvit bestämd, begär man, att en del utgifter, som naturligen höra till trafikknostnaderna, skola betalas af staten. På samma sätt är det i detta fall. Derför tror jag, i likhet med den siste talaren, att Utskottet resonnerat ganska riktigt, då det säger, att dessa utgifter böra bestridas af statsmedel. Det borde hafva gått ett steg längre och sagt, att de böra bestridas af *trafikmedel*. — Jag yrkar bifall till motiveringen i Utskottets förslag.

Friherre von Kræmer: I likhet med de två siste talarne hyser jag en viss betänklighet mot allt hvad man kallar principbetänkanden. Det är verkligen farligt att uttala en grundsats, som icke behöfves för tillfället för att komma till ett visst bestämdt slut. Detta medgifver jag således i dess allmänlighet. Men det är dock med den saken som med så mycket annat, att det gifves ingen regel utan undantag. Det kan finnas sådana grundsatser, som äro af den allmänna opinionen så att säga förut behandlade, som man så länge tänkt på och så länge begrundat, att det icke kan vara farligt att på ett försigtigt sätt uttala dem, då man genom den långa behandling de undergått kan vara fullt förvissad om, att man icke kommer att ångra det i framtiden. Till dessa undantagsgrundsatser skulle jag vilja räkna det uttalande, som blifvit gjordt i Stats-Utskottets motivering.

Den förste ärade talaren anmärkte, att i utskottsbetänkandet förekommo orden *större* och *mindre*, och ansåg att det skulle ligga något så irrationelt deri, att de *större* knostnaderna skulle bestridas af lånta medel, men de *mindre* af statsmedel. Han har, tyckes det, förbisett, att det egentligen betecknande uttrycket står strax efteråt, då det heter "*de efter en bandels färdigbyggande förekommande*". Detta är en bestämd begränsning och icke något så sväfvande, som de af honom anmärkta uttryck *större* och *mindre*. Här är en bestämd definition gifven på de utgifter, som icke böra af lånta medel utgå, nemligen *de, som efter en bandels färdigbyggande förekomma*.

Samme talare har också frågat, huru det skulle gå till att,

om man icke använde lånta medel till bestridande af dessa utgifter, de icke slutligen skulle komma att tynga på bevillningen. Han hade på sätt och vis rätt i denna anmärkning. Men jag ber att få för honom påpeka, att det väl icke — vi skola åtminstone hoppas det — alla år skall komma i fråga en tilläggsbevillning, och om då det skulle komma i fråga att taga af statsmedel till byggningar och anläggningar vid redan färdigbyggda jernvägar, skulle detta hafva en helt annan, mycket ringare betydelse än nu, då derigenom skulle förorsakas en ytterligare förhöjning af denna, åtminstone för en del af svenska folket, förhatliga beskattning. Detta är ett undantagsförhållande, som för denna gång motverkat tillämpningen af den princip Stats-Utskottet uttalat.

*Anvisande
på Riksgäldskontoret af
fyra anslag.
(Forts.)*

En annan talare, på östgötabänken, jmförde förhållandena härvidlag med dem, som gälla för enskilda egendomar, och påpekade, att om man skulle vid dem tillämpa den af Utskottet uppställda princip vid nödiga byggnaders anläggning och förbättring, man skulle göra en misskalkyl. Detta är sant på papperet, men jag hemställer huruvida det skulle vara svårt att uppräknas en mängd egendomar, som egaren så förbättrat, att han måst låta dem gå under klubban?

Jag ber vidare att få påpeka, att en icke obetydlig del af byggandet, efter det en bandel blifvit färdigbyggd, kan hafva sin grund i nötning och kan mycket väl derunder rubriceras. Byggnader förfalla, diverse inrättningar blifva icke mera brukbara. Detta är något, som sorterar under nötning och slitning i stort taget; och jag föreställer mig därför, att de erforderliga kostnaderna borde bestridas med statsmedel, dock icke, efter min åsigt, såsom den siste talaren tycktes antyda, direkt af trafikmedlen; det synes mig nemligen icke försigtigt att än längre utsträcka den fullmakt att göra utgifter, som är Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader gifven. Det synes mig vara bättre, att dessa trafikmedel fortfarande må till statskassan ingå, och att statsmakterna bestämma, hvilka medel som må utgå till förbättringar, som kunna rubriceras under: af nyttjande framkallade kostnader.

Jag tror således, att den af Stats-Utskottet nu uttalade princip är så af allmänna opinionen förut behandlad, att det icke är farligt att uttala densamma, helst då det sker med den försigtighet, som här iakttagits. Jag ber nemligen ytterligare att få påpeka något, som de föregående talarne förbisett, att nemligen det i betänkandet heter, att de jmförelsevis mindre utgifterna "*i regeln*" borde utgå af skattemedel. Här har visserligen Utskottet uttalat den tanke, att sådana utgifter borde utgå af skattemedel, men om, såsom nu är förhållandet, särskilda omständigheter föreliggas, är genom orden "*i regeln*" redan på förhand undantag gjordt. Jag för min del tycker således, att början och slutet af förevarande betänkande hänga mycket väl tillsammans. Här hafva nu, som sagdt, sådana särskilda omständigheter föranledt Stats-Utskottet att för denna gång tillstyrka, att dessa kostnader må bestridas med upplånta medel. Jag får på grund af allt detta anhålla om *rent* bifall till Stats-Utskottets betänkande beträffande såväl kläm som motivering.

Anvisande på
Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)

Herr Nordenfelt: Jag anhåller att först få berigtiga ett par uppgifter af en talare på elfsborgsbanken — icke den närmast föregående. Han uppgaf, att statens jernvägar skulle stå inne för utländsk skuld af 240 millioner kronor; verkliga förhållandet är dock, att den i stambanorna kvarstående både utländska och inhemska skulden vid 1880 års slut utgjorde omkring 156 millioner, då hvad som blifvit amorteradt, tillika med använda trafikmedel och statsmedel, dragas från verkliga byggnadskostnaden jemte kapitalrabatten.

Samme talare tyckes tro, att det vore utgifter för reparationer, som man satte i fråga att gälda med lånade medel, så är dock icke förhållandet, här är fråga om kapitalutlägg.

Nu har visserligen i motiveringen talats om saker, som man icke egentligen nu behöfde tala om; jag medgifver det, men detta är ju något, som icke så sällan händer. Jag har dock icke varit med om att uttala något, som jag icke på det hela gillar.

Det lär vara allmänt erkänt, att Jernvägstrafikstyrelsen låtit stambanornas kapitalkonto växa väl mycket, och det är obestriddligt, att när Trafikstyrelsen blott haft att anmäla sitt behof för att få det fylldt genom lånta medel, Riksdagen icke så noga pröfvat förhållandena, som den skulle hafva gjort, om den haft att jemföra de ifrågasatta utgifternas nödvändighet med krafvet på utgifter för andra statsändamål. Jag är öfvertygad derom, att vid en sådan jemförande pröfning åtskilliga af de byggnadsförslag, som blifvit af nämnda styrelse anmälda, kommit att stå efter för andra behof. Förhållandet är nemligen, enligt min uppfattning, att flere af dessa utgifter för jernvägarne, oaktadt de varit nyttiga, dock icke alltid varit nödiga.

Man kan visserligen med skäl säga, att om en byggnad är direkt räntebärande, så bör den föras på kapitalkontot, men många af dessa byggnader, såsom bostäder för tjenstemän, ombyggnad af spår o. s. v., hafva icke visat sig kunna gifva ränta på de kostnader, som på dem nedlagts. Om dessa arbeten varit utförda i sammanhang med första anläggningen, så hade de otvifvelaktigt kommit på stambanornas kapitalkonto, men emedan de då icke ansågos nödvändiga, så kan det åtminstone ifrågasättas, huruvida tillräckliga reparationer blifvit gjorda eller afskrifningar på värdet af byggnader och rörelsemateriel skett för att berättiga till att föra alla nybyggnader på kapitalkontot. Man kan visserligen säga, att staten genom en hög amortering skyddat sig emot att komma på balans i fråga om jernvägarnes värde i framtiden, men man bör ej medgifva att sjelfva kapitalet obegränsadt ökas; ty annars kommer man lätt att röra sig med siffror, som icke äro sanna. I hvarje enskild affär måste man ju afskrifva rätt betydligt på nybyggnader, för att ej blifva missledd. Före 1876 fördes verkliga kostnaderna för alla sådana företag, som de nu ifrågavarande, på trafikmedlen eller på budgeten, men när det så blef svårt att få debet och kredit att gå i hop, förde man dessa utgifter på lånade medel, att utgå på Riksgäldskontorets stat.

Denna motivering är efter min åsigt mycket varsamt skriven

och kan, efter hvad jag tror, icke skada för framtiden. Man har sagt — och så vidt jag kan inse, med allt skäl — att det bör som eftersträfvansvärdt framhållas att, om man har tillgångar, man skall använda dessa och icke låna. Att, såsom en föregående talare tycktes åsyfta, anvisa åt Jernvägstrafikstyrelsen att med trafikmedel bestrida utgifter af denna art. vore, tror jag, att göra saken sjufaldt värre. Det är alltid nödigt och nyttigt, att Riksdagen blifver hörd i hvarje särskildt fall; då ökad sparsamhet nog kommer att iakttagas, hvilket ju är i högsta måtto eftersträfvansvärdt.

*Anvisande på
Riksgälds-
kontoret af
fyra anslag.
(Forts.)*

Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande i dess helhet.

Herr vice Talmannen: Med Friherre von Kræmer instämmer jag deri att det är betänkligt att uttala principer, emedan tillämpningen af dessa principer ändå alltid kommer att bero på omständigheterna. Jag har så mycket mera skäl att här uttala denna åsigt, som jag äfven instämmer med Herr Wærn och Herr Ekman i den granskning de underkastat den nu uttalade principen, men detta oaktadt kan jag icke för min del anse det hvarken behöfligt eller lämpligt att göra en hemställan till Herr Talmannen om ogillande af motiveringen, ty, enligt min åsigt, är det med Utskottets motiv som med domskäl, de vinna aldrig laga kraft. Intet kan vara betänkligare än att tillägga en sådan laga kraft åt Utskottets motiveringar; intet skulle för Kammaren blifva besvärligare än att granska hvarje utskottsbetänkande och uttala sitt gillande eller ogillande af den använda motiveringen. Af detta skäl får jag anhålla om bifall till betänkandet, utan att i detta bifall ligger något särskildt uttalande om motiveringen.

Herr Gahn: En talare har uppgifvit såsom en klass af byggnader, hvilka böra bekostas af statsmedel, sådana, hvilka tillkommit sedan jernvägen blifvit färdig. Jag, för min del, vågar påstå att en jernväg aldrig är färdig i ordets egentliga mening. En jernväg är färdig i ett visst tidsmoment endast för ett visst behof och måste alltid, om den skötes klokt, vara stadd i beständig utveckling för att på samma gång tillgodogöra sig och fylla de ständigt ökade behofven af lättad samfärdsel. Af denna anledning tror jag att talet om utgifter, som tillkommit sedan en jernväg är färdig, alldeles icke håller streck. Jag tror att kostnaden för de byggnader, som vidtagas för att utvidga en jernväg och sätta den i stånd att upptaga större trafik än den förut gjort, är att anse såsom ett kapitalutlägg, såsom en tillökning i det första kapitalet, som upplånats. Jag skall belysa detta genom ett exempel. Om en jernväg komme i det lyckliga förhållandet, att det behöfde utläggas ett dubbelspår, skulle man då säga, på sätt här blifvit antydt, att man skulle dröja att lägga detta spår, till dess man finge råd att göra det af trafikmedel? Enligt de talarers åsigt, som påstå att hvarje särskild jernväg är att betrakta såsom redan färdig, skulle denna fråga böra med ja besvaras; men jag kan för min del icke hylla en sådan mening; ty det torde vara

Anvisande på Riksgäldskontoret af fyra anslag. (Forts.)

lika berättigadt att upplåna penningar för utläggning af detta andra spår som för det första.

Af dessa skäl kan jag icke gilla motiveringen, men då denna i alla händelser icke för framtiden är af någon betydelse, inskränker jag mig att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekman, Carl: Jag anhåller att få tillkännagifva, att jag, med anledning af hvad Herr vice Talmannen nyss yttrade, anser mig böra frånträda mitt yrkande om bifall till betänkandet med ogillande af motiveringen, och nöjer jag mig sålunda med den protest mot samma motivering, som mitt förut afgifna yttrande innehåller.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 20 och 21 i denna månad bordlagda Memorial N:o 67, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering.

Förstärkande af statsverkets grundfond.

1:sta punkten.

Herr Ekman, Carl: I den nu föredragna punkten har Stats-Utskottet hemställt, att Riksdagen skulle besluta att till förstärkande af statsverkets grundfond för år 1882 anvisa 1,501,700 kronor, således ett större belopp än det, som Kongl. Maj:t i den afgifna statsverkspropositionen föreslagit till nämnda grundfonds ökande. Om jag i Stats-Utskottets afgifna utlåtande forskar efter anledningen, hvarför en förhöjning i hvad Kongl. Maj:t äskat blifvit föreslagen, så finner jag motiveringen därför vara ganska klen eller rättare sagdt alls ingen. Afven i den Kongl. propositionen finner jag, för min del, att Hans Excellens Herr Statsministern, som vid det tillfälle, då den Kongl. propositionen afläts, innehade finansportföljen, för den af Kongl. Maj:t gjorda framställning om tillökning af statsverkets grundfond anført liten eller ingen utredning af behofvet för denna tillökning. Det förekommer i Hans Excellens Herr Statsministerns yttrande till statsrådsprotokollet, att genom det beslut, som föregående Riksdag fattade, att lemna åt fullmäktige i Riksgäldskontoret i uppdrag att genom en tillfällig upplåning ersätta de försträckningar, som Riksgäldskontoret hade rätt göra till Statskontoret, var provisoriskt sörjdt för denna sak; men då det hade visat sig att Statskontorets behof af kassa-förstärkning var mera permanent, ansåge Hans Excellens, att några åtgärder borde vidtagas för att påskynda en tillökning af Statskontorets grundfond. Det som nu Stats-Utskottet yttrat om denna punkt inskränker sig egentligen till det att Utskottet säger: "Utän tvifvel måste det vara högeligen önskvärdt, att statsverket

så snart som möjligt sättes i stånd att utan anlitan-
de af utvägar, som endast i undantagsfall böra förekomma, bestrida sina löpande ut-
gifter“. Af detta yttrande vill det synas, åtminstone för de många,
som ej äro närmare förtrogna med statsverkets räkenskaper, som
om man skulle kunna draga den slutsats, att vi verkligen lånade
penningar för att dermed bestrida löpande utgifter. Det har många
gångar varit framhållet, huruledes Statskontorets behof af kassa-
förstärkning uppstått; men det synes vara angeläget att ännu mera
påvisa huru härmed sig förhåller. Någon egentlig brist har aldrig
uppstått mera än i 1879 års statsreglering, och när denna brist
kunde till siffran någorlunda beräknas, skyndade sig, på Stats-
Utskottets framställning, föregående års Riksdag att genom upp-
förande af 2,378,675 kronor på 1881 års utgiftsstat ersätta den
brist, som i 1879 års statsreglering uppkommit. Det är gifvet att,
när en brist i 1879 års statsreglering uppkom, häri låg en nöd-
vändighet för Statskontoret att begära en kassaförstärkning från
Riksgäldskontoret, men att Riksdagen lät sig angeläget vara att
fylla denna brist, det är ådagalagd genom hvad jag nyss hade
äran anföra om 1880 års Riksdags beslut. För öfrigt har Stats-
kontorets behof af kassaförstärkning uppkommit derigenom, att
inkomster, som äro beräknade för ett års utgifter, icke till fullo
inflyta under det året, för hvilket de äro beräknade, utan först
under det påföljande. Af sådan beskaffenhet är först och främst
den allmänna bevillningen med ett belopp af omkring 4,000,000 kro-
nor, vidare ränta och tionde 4,500,000 kronor, arrendemedel 650,000
kronor, förskott till den indelta arméns aflöning, hvilket uppfördes
till ett belopp af 2,950,000 kronor vid det tillfälle, då beslut fat-
tades om att statsverket skulle öfvertaga alla militieboställena;
vidare känna vi slutligen, att det året, då Statskontoret behöfde
den stora kassaförstärkningen, uppkom på den beräknade brän-
vinstillverkningsavgiften en minskning af omkring 1,000,000 kronor,
beroende derpå, att bränvin till en quantitet, som motsvarade
denna afgift, lagts på nederlag; vidare förekomma vakansavgifter
med ett belopp af 700,000 kronor, mantalspenningar uppgående till
600,000 kronor och en försträckning till postverket af 1,400,000
kronor. Alla dessa poster tillsammans utgöra 15,800,000 kronor
och således ganska nära det belopp, som Statskontoret behöfde,
när det hade den största förstärkningen att requirera från Riks-
gäldskontoret, och hvars belopp upptages till 16¹/₂ millioner. Om
nu till denna summa, 15,800,000 kronor, ytterligare lägges det be-
lopp af ungefär 2,400,000 kronor, som utgjorde brist i 1879 års
statsreglering — hvilken brist genom den nyss af mig åberopade
åtgärden Riksdagen ersatt — synes att Statskontoret, i fall det icke
hade haft andra medel om händer, skulle hafva behöft requirera
ännu mera penningar från Riksgäldskontoret än som skett. Detta
torde vara tillräckligt för att ådagalägga att vi icke behöfva för-
bestridande af löpande utgifter i egentlig mening låna, fastän det
kan behöfvas att från Riksgäldskontoret under loppet af ett år
begära förstärkning för att åter betala under det kommande året,
när de beräknade inkomsterna erhållas och besparingar uppkomma

*Förstärkande
af statsver-
kets grund-
fond.
(Forts.)*

Förstärkning af statsverkets grundfond.
(Forts.)

från föregående år. Samma svårigheter förekomma i andra länder, men der brukar man att utfärda anvisningar och vexlar till betäckande af de löpande utgifterna, till dess de för samma utgifters bestridande beräknade inkomster inflyta i statskassan. Hos oss var det äfven under föregående tider lättare, då t. ex. den allmänna bevillningen ingick till Riksgäldskontoret, hvilket, såsom förvaltaren af statens gäld, alltid rörde sig med större penningesummor och som således kunde till Statskontoret förskjuta några millioner till dess den allmänna bevillningen inkom, men Herrarne torde påminna sig, att genom Riksdagens beslut 1873 öfverflyttades den allmänna bevillningen från Riksgäldskontoret till Statskontoret, och i och med detsamma blefvo svårigheterna för Statskontoret att möta de löpande utgifterna förökade med det belopp, hvartill allmänna bevillningen uppgår, eller omkring 4,000,000 kronor. Vidare försvarades ställningen, när man började att efter en approximativ beräkning taga i anspråk för ordnandet af en statsreglering den behållning från ett föregående år, som kunde antagas vara befintlig. Huru man på detta sätt kan misstaga sig, framgår af statsregleringen för 1879, der man beräknade en behållning af 5,800,000 kronor, men der det i stället uppkom en brist, som måste fyllas med 2,372,675 kronor. Så gick man icke till väga i äldre tider, utan då beräknades behållningarne först, sedan dessa, efter verkställt bokslut, voro till siffran kända.

Det är sålunda icke alla reformer, som kunna anses vara förbättringar, det torde vi få erkänna, särskildt med afseende å de båda nu af mig omnämnda förhållandena. Men om det nu skall vidtagas annan åtgärd för ökande af statsverkets grundfond än den, som Stats-Utskottet vid 1879 års riksdag föreslog, eller att till ökande af statsverkets fonder skulle i främsta rummet användas de från föregående statsreglering uppkommande behållningar, och att, derest det visade sig, att man icke kunde på den vägen hastigt nog öka grundfonden, en efter förhållandena lämpad särskild beskattning borde komma i fråga, synes det mig, att en fullständigare och noggrannare utredning af frågan bör föreligga än den, som finnes åstadkommen i statsverkspropositionen och i Stats-Utskottets nu förevarande betänkande.

Det behof af kassaförstärkning, som Statskontoret hade vid 1879 års riksdag, uppgick då till 16,500,000 kronor, och jag har nyss visat, huru det hade uppstått. Se vi nu till, huru förhållandet för dagen är, så visar det sig, att Statskontoret af detta belopp redan återbetalt 3,500,000. Men, hvad mera är: Riksdagen har för år 1881 beräknat att till betäckande af annuiteter på statslånen skulle 10,800,000 kronor i rund summa från Statskontoret levereras till Riksgäldskontoret; dessa 10,800,000 kronor tagas naturligtvis icke i anspråk på en gång, utan de erfordras under årets lopp och den sista delen icke förr än i November månad innevarande år; men jag har gjort mig underrättad derom, att Statskontoret redan den dag, som i dag är, af detta belopp betalt till Riksgäldskontoret i det närmaste 10 millioner, eller så mycket att endast om-

kring 900,000 kronor af det belopp, som erfordras till betäckande af innevarande års annuiteter, återstå för Statskontoret att till Riksgäldskontoret leverera. Detta är således en betalning af Statskontoret, verkstald tidigare än den behöft vara verkstald för att finnas tillgänglig i Riksgäldskontoret på den tid, då det åligger Riksgäldskontoret att verkställa annuitetsbetalningarne. Om Statskontoret, i stället för att på detta sätt i förtid leverera största delen af annuitetsbeloppet för år 1881, hade verkstält motsvarande afbetalning på den kassaförstärkning, som qvarstod sedan år 1879, hade vi i närvarande stund haft en mindre summa af kassaförstärkningen än förut nämnda 13 millioner kronor obetald.

Jag vill likväl medgifva, att, efter de förändringar i sättet för beräkning af statsinkomsterna och i sättet för den allmänna bevillingens ingående till Statskontoret, som föregående Riksdagar beslutat, det är angeläget, att Statskontoret får en större grundfond än den af 5,000,000 kronor, hvaröfver Statskontoret nu disponerar. Efter mina beräkningar vill jag hålla före att, om Statskontorets grundfond uppginge till sammanlagdt 12 millioner kronor, det skulle vara för Statskontoret fullt tillräckligt. Ty de utgifter, för hvilka medel icke kunna påräknas att inflyta samma år, som de äro beräknade, utgöra, såsom jag förut har nämnt, omkring 15 millioner kronor. Men Statskontoret har icke behof af lika stor kassaförstärkning, ty Statskontoret har alltid till sin disposition dels redan egande grundfond och dels de reserverade medel på gifna anslag, som finnas innestående. Med betraktande häraf vågar jag för min del tro, att, om grundfonden uppginge till 12 millioner kronor, den skulle för ändamålet vara tillräcklig. Mer här är nu icke fråga om att bestämma en viss siffra, till hvilken grundfonden skall uppbrias, ehuru jag tror att det skulle varit nyttigt, om en utredning i det fallet hade förelegat. Hvad jag nu sagt får därför gälla endast såsom min enskilda mening i frågan.

Jag har redan haft äran visa, att Statskontoret har varit i tillfälle att återbetala 3¹/₂ millioner kronor af den erhållna kassaförstärkningen. Jag har vidare fästat Kammarens uppmärksamhet på, att 1880 års Riksdag beslutat att i statsregleringen för år 1881 uppföra 2,372,675 kronor till täckande af 1879 års brist. Nu är det gifvet, att när dessa medel under loppet af år 1881 inflyta, tillsammans med öfriga för 1881 års statsreglering anvisade medel, blifva de tillgängliga för Statskontoret, att dermed minska den försträckning, som Statskontoret har erhållit från Riksgäldskontoret. Vidare finnes i den Kongl. statsverkspropositionen upptaget, att man skulle kunna beräkna ett öfverskott på 1880 års statsreglering af 1,100,000 kronor, och det har blifvit utredt och ganska tillförlitligt utredt, ty jag har varit i tillfälle att erfara, att det nu nära fullbordade bokslutet ådagalägger temligen noga rigtigheten af den beräkningen, att öfverskottet på 1879 års statsreglering, sedan dertill hafva blifvit anvisade 2,372,675 kronor för att fylla bristen, utgör 269,903 kronor. Läggas nu alla dessa summor tillsammans: de 2,372,675 kronorna, som blifva tillgängliga för att minska kassaförstärkningen, de 1,100,000 kronorna från 1880 års statsreglering och de 269,903 kronorna från 1879 års statsreglering, skulle, om

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.*
(Forts.)

Riksdagen ville fasthålla den åsigt, som Riksdagen godkände 1879: att frånföregående statsregleringar uppkommande behållningar skulle användas till återbetalande af kassaförstärkningen, det blifva ett ganska betydligt belopp, eller 3,742,578 kronor, som sålunda skulle kunna användas för detta ändamål samt till förstärkande af statsverkets grundfond. Och, om jag har rätt i den åsigten, jag nyss uttalade, eller att ytterligare 7 millioner kronor skulle behövas till ökande af grundfonden, blefve en rätt betydlig del af detta behof redan fylldt, i fall Riksdagen ville till grundfondens förstärkning anvisa dessa uppkomna öfverskott. Jag tror väl att det borde kunna anses vara en åtgärd, som vore tillräckligt betryggande för det närvarande, utan att man skulle finna det nödvändigt att uttaga nya skatter för att med dem bilda en tillökning i grundfonden.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, och då jag för min del står på samma ståndpunkt nu som 1879 och således vill, att de från föregående statsregleringar kända öfverskotten skola användas till förstärkning af grundfonden, kan jag för min del icke finna, att någonting annat i afseende å ifrågavarande grundfonds tillökning nu kan vara att göra, än att vi anvisa det belopp af 269,903 kronor 40 öre, som enligt en åstadkommen och, såsom jag anser, tillförlitlig utredning visar sig vara det öfverskott, som från 1879 års statsreglering uppkommit. Men då i den Kongl. propositionen förekommer, att dessa 269,903 kronor 40 öre blifvit sammanslagna med åtskilliga andra tillgångar, som efter mitt förmenande icke kunna bättre användas än till förstärkning af Statskontorets grundfond, nemligen militiebostälernas skogsfond, 28,536 kronor 74 öre, rest å anslaget till Stockholms bestående, 13,493 kronor 61 öre, och rest å ett till stallbyggnad i Göteborg anvisadt anslag, 36,066 kronor 25 öre, eller tillsammans 348,000 kronor, vill jag för min del hemställa, att Kammaren måtte, med afslag å den första punkten sådan den af Utskottet har blifvit föreslagen, i stället besluta, att Riksdagen, till förstärkande af statsverkets grundfond, å riksstaten för år 1882 anvisar 348,000 kronor.

Då nu dessa 348,000 kronor förut hafva blifvit tagna i beräkning för uppgörande af statsregleringen, hvilket efter min mening är orätt, emedan de skulle hafva gått till förökande af statsverkets grundfond, följer af ett bifall till hvad jag nu hemställt, att Kammaren äfven måste besluta en mot detta belopp, 348,000 kronor, och den brist af 98,300 kronor, som visar sig i Stats-Utskottets förslag till statsreglering, svarande tilläggsbevillning, och när nästa punkt förekommer till behandling, skall jag taga mig friheten att dervid yrka en förändring i det af Stats-Utskottet föreslagna belopp till det belopp, som, efter den beräkning jag nu gjort, blifver nödigt.

Herr vice Talmannen: Det nu föreliggande betänkandet visar en uppfattning af 1879 års Riksdags beslut, som, efter mitt förmenande, är alldeles för origtig, för att jag icke skulle anse mig böra börja med att söka vederlägga denna uppfattning, innan

jag vidare går att yttra mig i sjelfva frågan. Det vill nemligen synas, som om Stats-Utskottet ansåge, att 1879 års Riksdag skulle hafva beslutat att inom 6 år efter 1879 fylla Statskontorets behof af förskottsmedel så, att statsverkets grundfond skulle blifva så stor, att icke vidare förskott från Riksgäldskontoret erfordrades. Men i det fallet ber jag få erinra, att vid 1879 års riksdag icke fattades något annat beslut än det, som ännu återfinnes i 42 § af reglementet för Riksgäldskontoret och som endast handlar om sät- tet, hvarpå Riksgäldskontoret skulle åstadkomma medlen för att fylla Statskontorets tillfälliga brist. Bland de utvägar, som i det afseendet anvisades åt Riksgäldskontoret, var att utfärda obligationer, ställda på högst 6 års återbetalning. Men af ett sådant beslut lär man väl icke kunna draga den slutsats, att icke Statskontoret vidare skulle komma att behöfva förstärkning af Riksgäldskontoret — något som omöjligen kunde förutses då lika litet som nu, emedan det var en omständighet, som berodde på, huru inkomsterna stälde sig under de särskilda åren, huru de beräkna- des och huru denna beräkning slog ut. Det har vidare blifvit framhållet — och från den ärade talarens personliga ståndpunkt med full giltighet framhållet — att det skulle varit afsigten att med blifvande öfverskottsmedel betäcka den brist, som uppkommit i Statskontorets kassa. Men icke heller den uppfattningen kan få gö- ras gällande såsom ett Riksdagens beslut, ty Riksdagen har i det fallet ingenting beslutat. Sats-Utskottet förklarade i anledning af Herr Carl Anders Larssons vid 1879 års riksdag väckta motion, om en förpligtelse för Riksdagen att till förstärkande af statsver- kets grundfond öfverlemna blifvande öfverskottsmedel, att Utskottet ansåg en sådan åsigt vara principiellt riktig, men i sitt ganska ut- förliga betänkande säger Stats-Utskottet uttryckligen, att då för tillfället icke vore fråga om något annat än *sättet*, på hvilket Riksgäldskontoret skulle åstadkomma medel för betäckande af Statskontorets brist, och endast om detta, *om sättet*, handlar 42 § i Riksgäldskontorets reglemente, hvilket var hela resultatet af våra förhandlingar och hvilken *ensam* är Riksdagens beslut i ämnet. Det lärer väl för öfrigt ligga alldeles i sakens natur, att det förhåller sig så, som Stats-Utskottet vid detta tillfälle också yttrade, eller att användande af öfverskottet af stats- inkomsterna utöfver statsutgifterna samt möjligtvis en särskild åtagen beskattning äro de medel, som böra användas för att fylla Statskontorets behof af grundfond, och det af det enkla skälet, att några andra utvägar icke finnas. Men på hvarje särskild Riks- dag måste det blifva beroende *till hvilken utsträckning* och om dessa utvägar skola begagnas — och om jag nu också för min del mycket gerna vill medgifva, att *i allmänhet* öfverskott af statsinkomster utöfver statsutgifter böra användas i en viss grad till detta änd- mål, synes det dock väl mycket vanskligt att såsom princip eta- blera, att så alltid *skall* ske, ty förhållanden kunna verkligen fin- nas, då det kan vara angelägnare utgifter att bestrida än en för- stärkning af statsverkets grundfond och då man icke bör anse sig vara bunden att använda öfverskott till en sådan förstärkning.

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

Om jag således anser, att vi stå inför en fråga, som vi hafva den fullkomligaste frihet att afgöra, allt efter som den gestaltar sig för det närvarande, får jag säga, att jag för min del icke vill tillstyrka något särskildt anslag till förstärkande af statsverkets grundfond vid denna riksdag.

Det belopp, hvilket i sådant afseende blef föreslaget af den siste ärade talaren, var 348,000 kronor. Men han gjorde sjelf den anmärkning, att i detta belopp inginge allenast 269,903 kronor 40 öre af öfverskottsmedlen, under det att det öfriga, eller 78,096 kronor 60 öre, är hemtadt från tre andra tillfälligtvis uppkomna tillgångar. Då nu emellertid dessa 348,000 kronor blifvit af Kongl. Maj:t beräknade såsom en tillgång för 1882 års statsreglering, och då jag för min del icke vill medgifva, att man principiellt bör inlåta sig på den åsigten, att *hvarje* öfverskott af inkomst skall gå till statsverkets grundfond, och då beloppet i och för sig sjelf är ganska obetydligt, ser jag för min del icke något skäl att särskildt fästa sig vid dessa 348,000 kronor. Det är för öfrigt af nämnde talare, såsom mig synes, på ett särdeles förtjenstfullt sätt ådagalagdt, att hvad Statskontorets behof af kassaförstärkning egentligen beror på är det förhållandet, att på Statskontoret anvisas utgifter, hvilka måste bestridas under det löpande året, ehuru de mot dessa utgifter svarande inkomster icke inflyta förr än under det följande året. Det är verkligen en mycket stor skillnad mellan en statsbrist och en sådan försträckning. En statsbrist bör man äfven med ökad beskattning söka betäcka, men med synnerlig varsamhet bör man, synes mig, gå till väga, om man med ökad beskattning skall bereda Statskontoret en ökad grundfond, och det bör väl icke komma i fråga, förr än det visat sig att andra utvägar icke finnas därför eller under en längre tid icke blifva tillgängliga. I sådant afseende har samme ärade talare erinrat derom, att 1880 års inkomster med 1,100,000 kronor öfverstiga utgifterna, och att följaktligen för en följande Riksdag det blifver tillfälle att förstärka grundfonden med detta belopp. Han har vidare med stöd af en reservation, som har blifvit afgifven, erinrat om det icke obetydliga belopp, som i Riksgäldskontoret finnes och kan till detta ändamål användas. Det är sålunda uppenbart, att icke så litet kan under den närmaste framtiden göras för att förstärka statsverkets grundfond utan att vidtaga en åtgärd, som leder till tilläggsbevillning. Jag vill endast till hvad han i det afseendet yttrat lägga, att den af Riksdagen uppgjorda statsregleringen, som nu är i fråga att sammanknyta, är 1,058,000 kronor starkare än statsregleringen sådan den af Kongl. Maj:t framlades; ty en statsreglerings styrka beror på beräkningen af förslagsanslagen och beräkningen af inkomsterna. Nu har Riksdagen beräknat förslagsanslagen till 558,000 kronor mera, än Kongl. Maj:t, och deremot inkomsterna till 500,000 kronor mindre, än Kongl. Maj:t. Således uppstår derigenom ett belopp af 1,058,000 kronor, med hvilket chancerna att statsregleringen skall gå i hop eller lemna öfverskott hafva blifvit ökade mot hvad de voro enligt Kongl. Maj:ts proposition. Det skulle utan tvifvel hafva varit

önskvärdt att redan nu kunna lägga något till Statskontorets grundfond, derest det hade kunnat ske utan att derigenom framkalla tilläggsbevillning eller öka beskattningen, men, huru betänkligt det nu skulle vara att för tredje året bibehålla denna tilläggsbevillning, det synes mig, att man icke kan klarare läsa än i Stats-Utskottets eget betänkande. Vi känna alla, att både historien och erfarenheten ådagalägga att skatter blifvit pålagda för att fylla tillfälliga behof, men att, när man någon gång lyckats att få skatten att utgå under loppet af flera år, man alltid funnit nya behof, som behöft att fyllas med dessa ursprungligen tillfälliga skatter; den historien är gammal och den kommer nog att upprepas, om man icke förfar med varsamhet. Nu säger Stats-Utskottet i sitt betänkande: "en något så när betydlig afbetalning å ifrågavarande skuld kan ook för år 1882 ega rum, utan att derfor ens behöfver anlitas den utväg, 1879 års Riksdag utvisat, eller ökad beskattning". Stats-Utskottet erinrar sig således icke, att hvarje särskild Riksdag åtager sig den vanliga allmänna bevillningen, och att den är för hvarje särskild gång en ny beskattning. Om den också, derigenom att den under loppet af 18 år har utgått med ett visst procenttal, har antagit hela karakteren af en fast beskattning, må vi åtminstone söka akta oss för att tilläggsbevillningen skall antaga denna samma fasta karakter; och det kunna vi vara fullt öfvertygade om, att den kommer att göra, om vi år efter år finna nya anledningar att behålla den och låta den utgå — allra helst om det skall ske med *samma belopp* för hvarje år, såsom Stats-Utskottet yrkat och hemställt. Att nu på frågan om detta tillägg till förstärkande af Statsverkets grundfond tilläggsbevillningen är helt och hållet beroende, det visar sig deraf, att den verkliga bristen, sedan man beräknat allmänna bevillningen till 4 millioner kronor, utgör endast 98,300 kronor. Om man stannar vid att fylla detta belopp, blir det således icke nödvändigt att åstadkomma en allmän bevillning till högre summa än 4,098,300 kronor, och till detta belopp kan man utan oförsigtighet beräkna den vanliga allmänna bevillningen. 1880 utgjorde den 4,217,000 kronor, 1879 4,172,000 kronor och 1878 4,268,000 kronor. Genom ett afslag å hvad Stats-Utskottet i förevarande punkt har föreslagit upphör således allt behof af tilläggsbevillning, och på grund af hvad jag sålunda anfört får jag anhålla om afslag.

Herr Carlson: Af betänkandet är det Kammaren bekant, att jag, i likhet med ett flertal af denna Kammares ledamöter i Utskottet, anmält min reservation mot dess betänkande. I följd deraf kan jag icke behöfva upptaga till besvarande hvad de båda föregående ärade talarne hafva anmärkt mot Utskottets förslag, utan blott så mycket deraf, som tillika rör reservanternas förslag.

I afseende på den nu ifrågavarande bristens uppkomst har den förste ärade talaren uppdragit en historik, som gör det i det närmaste öfverflödigt att något derom tillägga. Det förhåller sig i sjelfva verket så, att den ena Riksdagen efter den andra skjutit in på ett tillkommande år ersättningen för hvad under ett före-

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

gående är utgifvits, och derigenom har denna brist uppkommit och vuxit; men jag måste likväl säga, att motivet dertill utan tvifvel har varit det, att statsregleringen på detta sätt gått lättare i hop.

Det har varit svårigheten att betäcka de betydande utgifterna, som föranlett upptagandet redan i det innevarande årets konto af inkomster, som först det följande året skulle inflyta. Deraf drager jag den slutsatsen, att detta minus i Statskontorets kassa, om vi så få kalla det, — namnet är för öfrigt likgiltigt — är mycket nära beslägtadt med en verklig brist. Jag ville hellre hålla mig till den förste ärade talarens uttryck, att det icke är en brist i *egentlig* mening, än till den näst föregående talarens uttryck, att det icke alls vore någon brist.

Saken är nemligen den, att en kassabrist, som inträffat blott för tillfället och som, när detta tillfälle gått förbi, betäckes, icke är någon verklig brist — och af denna natur äro de brister i andra länders finansförvaltningar, hvarpå den förste ärade talaren antydde.

Det är der öfvergående behof, som sedermera och snart fyllas, men just därför, att de äro öfvergående, till en början betäckas genom tillfälliga anslag. Men här är ett så beskaffadt behof, som visar sig vara af *permanent natur*, och det är detta, som grundlägger dess nära frändskap med en verklig statsbrist och som tillika ålägger Riksdagen som en oafvislig pligt att betäcka denna brist, så snart den dertill kan finna utväg.

Det kunde vid 1879 års riksdag, då detta först yppade sig, icke genast vara klart, huru förhållandet skulle komma att gestalta sig för framtiden, men nu är detta ganska tydligt. Nu veta vi, att ett visst belopp af bristen visserligen afbetalts följande år, men att Statskontoret kort derpå måste åter hos Riksgäldskontoret requirera samma belopp, och detta har sedermera upprepats, så att bristen nu står ungefär vid 13 millioner, hvilken summa man kan anse vara den normala.

Det var i sjelfva verket, sedan 1871 års Riksdag medgifvit uppskof med bränvinstillverkningsafgiftens erläggande; — sedan 1873 års Riksdag upptagit den allmänna bevillningen såsom inkomst för året innan den inflöt, utan att antaga det förslag, som framlades af den dåvarande chefen för Finansdepartementet, hvorigenom detta hade kunnat ske utan men för statsverkets ställning; — sedan 1875 års Riksdag anvisat kontant medel till bestridande af indelta arméns nya befälsafföning, hvilket verkade ännu mycket starkare under de följande åren — och sedan dertill kommit, att de öfverskott, som uppkommit under det näst föregående året, upptagits såsom tillgång i budgeten, så t. ex. öfverskottet för år 1875 i 1876 års statsreglering och så vidare — hvaraf en naturlig följd blef, att Statskontoret beröfvades möjligheten att röra sig med dessa öfverskott — som den ifrågakvarande bristen framträdde i sin fulla verklighet. Detta skedde så sent till en del just därför, att Statskontoret förut rört sig med de betydliga öfverskotten från åren 1873, 1874 och 1875. År 1878

visade sig bristen uppenbart och uppgick på ett år till icke mindre än $16\frac{1}{2}$ millioner.

I sammanhang härmed bör jag vidröra den tvekan, som uppkommit i afsende på rätta förståndet af 1879 års Riksdags skrifvelse. Jag anhåller, att man i det afseendet måtte helt enkelt afse för det första hvad nuvarande Stats-Utskott verkligen härom yttrat, och för det andra hvad 1879 års Stats-Utskott verkligen anförde i det utlåtande, som låg till grund för Riksdagens beslut. Så vidt jag kan finna, har innevarande Riksdags Stats-Utskott alldeles icke påstått, att det förefunnes något af Riksdagen fattadt beslut angående sättet att betäcka bristen utan endast yttrat, att 1879 års Stats-Utskotts, af *Riksdagens båda Kamrar bifallna* utlåtande N:o 63 innehölle, huru detta borde ske; och detta lärer väl icke kunna bestridas.

Vidare anhåller jag att få läsa upp sjelfva ordalagen i detta 1879 års Stats-Utskotts af samma Riksdags båda Kamrar gillade yttrande, på det att det måtte blifva alldeles klart, hvad deri verkligen innehålles. 1879 års Stats-Utskott yttrade: "Härjemte får Utskottet erinra, att, då ifrågavarande betydliga behof *ej torde på en gång eller under den närmaste tiden i tillräckligt omfång med ökad beskattning fyllas* men medlens betäckande visar sig nödvändigt, den föreliggande frågan ej afser annat än bestämmande af det lämpligaste *sättet* för de erforderliga beloppens anskaffande". Det var således därför, att behovet icke kunde på en gång eller under den närmaste tiden med ökad beskattning fyllas, som man upptog lån. Vidare heter det: "Utskottet, som på grund af det ofvan anförda anser statsverkets grundfond numera vara alltför liten, delar visserligen ofvan nämnde motionärs åsigt, att uppkommande öfverskott böra till förstärkande af statsverkets grundfond användas, men ett bifall till motionärens i princip rigtiga förslag skulle ej i någon mån bidraga till det *nu* befintliga behofvets afhjelpande. Deremot skulle ett bifall till den hemstäl- lan, Utskottet här nedan angifver, i sjelfva verket komma att medföra verkställighet äfven af nämnda motionärs förslag. Staten bör nemligen naturligtvis hafva i sin hand att vare sig när som helst efter föregången uppsägning eller inom en viss kortare tid, som Utskottet föreslår till 6 år, inlösa de obligationer, Riksgäldskontoret kunde komma att i mån af behof för ifrågavarande ändamål utsläppa, och *ingenting* lärer väl vara *rigtigare än att till en dylik inlösen använda uppkommande öfverskott eller, om dessa ej förslå, en på en passande tidrymd fördelad, för detta ändamål beslutad beskattning*".

Innevarande års Stats-Utskott har således icke velat säga något annat, än att det visat sig klart, att den grundsatsen då var rådande inom representationen, att såväl befintliga öfverskott som, i händelse af behof, ökad beskattning borde användas för att fylla denna brist. Jag vill icke säga, att Riksdagen genom sitt bifall till detta utlåtande har ingått i någon förpligtelse, men det utvisar grundsatser, som efter min uppfattning ovilkorligen böra af Riksdagen fasthållas, emedan de äro rigtiga.

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.*
(Forts.)

Dernäst anhåller jag att få yttra mig något om de särskilda punkter i de föregående ärade talarnes yttranden, som kunde strida mot den anförda reservationen. I afseende på det erforderliga beloppet af grundfonden vill jag icke ingå i någon diskussion med den ärade talare, som föreslog en siffra af 12 millioner. Jag tror nemligen, att det är lämpligast att låta anstå med ett afgörande i denna fråga tills man vunnit mera erfarenhet; hvad jag för min del håller på är, att den i November 1885, eller 6 år sedan Riksdagens fattade beslut om upplåning af erforderliga medel till betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret verkställdes, förfalla till inlösning de obligationer, på hvilka penningar då anskaffades, och vid den tiden måste det lån, som då upptogs, vara betäckt. Till dess har man endast tre riksdagar på sig, och det är därför, som jag tror, att någon åtgärd redan nu bör vidtagas till bristens betäckande. 1880 års Riksdag tog väl intet steg för att betäcka bristen, men den nuvarande Riksdagens Stats-Utskott har, såsom jag tror på ett tillfyllestgörande sätt, anført skäl, hvarför det icke då kunde ske, och det var därför, att 1880 års Riksdag hade att fylla en brist i 1879 års statsreglering, beräknad till 2,372,675 kronor 41 öre, hvilket eljest hade ökat Statskontorets behof af kassaförstärkning. Jag anhåller att få anmärka mot den ärade talare, som ansåg att detta skulle vara likbetydande med förstärkning af statsverkets grundfond med den nämnda summan, att den nämnda summan inflyter endast *för en gång* och kan föranleda en afbetalning endast för *det* året, men följande år återkommer den icke, utan då inställer sig naturligtvis åter samma behof som förut, och bristen växer åter till det belopp, som de fortfarande allmänt verkande orsakerna föranleda. 1880 års Riksdag vidtog således ingen åtgärd härutinnan.

Nu innevarande Riksdag är således efter min tanke den första, som i detta afseende *kan* och som äfven *bör* vidtaga en åtgärd, afsedd att med någon styrka verka till att minska den ifrågavarande skulden. Jag hörde härom dagen den år 1879 fungerande chefen för Finansdepartementet kalla denna brist för en *sväfvande skuld*. Detta anser jag vara en riktig benämning. Men en sväfvande skuld måste antingen betäckas eller förvandlas till en fonderad skuld. Den senare åtgärden lärer väl Riksdagen icke vilja vidtaga; då återstår det endast att tillgripa den förra.

Också höjde sig, då denna fråga behandlades i Stats-Utskottet, ingen enda röst för att man *icke* vid denna riksdag skulle vidtaga en åtgärd till att genom ökad bevillning fylla en del af den brist, som uppkommit. Endast i afseende på *beloppet* hystes olika åsikter. Denna Kammares flesta ledamöter ansågo, att man kunde och borde stanna vid 701,700 kronor. Skälen för ett sådant beslut äro följande. Först att de 558,000 kronor, hvarmed åtskilliga förslagsanslag vid innevarande riksdag blifvit förhöjda, utgöra ett belopp, som verkar i alldeles samma riktning som grundfondens omedelbara förstärkning, derigenom att sålunda förminskas behovvet af kassaförstärkning, och detta icke blott för *en*

gång, efter som anslagen äro allesammans *ordinarie*, utan detta behof kommer att minskas genom ett belopp, som för hvarje år förnyar sig och således fortfarande nedsätter behofvet af kassa-förstärkning. Ställningen är då förbättrad med 1,259,000 kronor årligen, eller ett större belopp än Kongl. Maj:t föreslagit.

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Vidare bör man icke ålägga en större beskattning än den, som är ovilkorligen nödvändig.

Slutligen innebära bevillningsförordningens stora allmänt erkända brister en stark uppmaning att icke föranleda tillämpning af denna förordning i större omfång, än behofvet oundgängligen kräfver.

Dessa äro de enkla men talande skäl, som ligga till grund för reservanternas förslag.

Den omständigheten, att statsregleringen är starkare, synes mig icke direkt inverka på denna fråga. Om i följd deraf större öfverskott uppkomma, så är detta i sig sjelf ett godt, men min tanke är den, att de öfverskott, som uppstå, icke kunna komma att användas *uteslutande* till att fylla de brister, som finnas. Jag tror att det kommer att göra sig gällande behof, som taga i anspråk *en del* af detta öfverskott, och jag tror äfven att man icke bör förfara så, att man på den ovissa förhoppningen om blifvande öfverskott lägger fyllandet af den nuvarande, tyvärr alltför verkliga, bristen.

Det är ock af en föregående talare erinradt derom, att en ledamot af Utskottet i sin reservation anført, att, sedan konverteringen under innevarande år blifvit verkställd, ett belopp af omkring 1,700,000 kronor kan, om så finnes lämpligt, af nästa Riksdag användas till förstärkande af statsverkets grundfond. Detta har afseende på de så kallade liiquidations- och amortissemensfonderna. Men dessa har Utskottet icke ansett sig kunna i sin beräkning upptaga, allra minst med något bestämdt belopp, emedan detta belopp ännu icke kan vara känt, och emedan frågan, huru dessa ronder skola användas, ännu icke blifvit behandlad hvarken af fullmäktige eller af Utskottet, än mindre af Riksdagen, och förr än det skett, läser tiden väl icke vara inne att beräkna det exakta beloppet. Att emellertid der blir en tillgång, anser äfven jag vara sannolikt. Och hvad beträffar den omständigheten, att Statskontoret tidigt detta år verkligen har inbetalt mera till Riksgäldskontoret i annuiteter, än det vid denna tid på året vanligen plägar vara fallet, så har detta visserligen icke varit något okänt förhållande för reservanterna, utan tvärtom just utgjort ett af skälen, hvarför de vågat stanna vid det lägre beloppet, men detta skäl går icke så långt, att man därför ansett sig kunna underlåta alla åtgärder att nu anvisa något *bestämdt* belopp, som lämpligen kunde användas till att nedsätta den ifrågavarande bristen.

Det är sagdt af den föregående ärade talaren, att det måste bero på hvar och en Riksdag särskildt att bestämma, huru stort belopp man vill anvisa till afbetalning på den sväfvande skulden. Ja, detta är obestriddligen sanning i och för sig, men lika säkert är, att man ändock måste bilda sig en plan, efter hvilken man

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

handlar, så att man med säkerhet kan förutse, att denna skuld är betald den 1 November 1885, och snarare bör man, om man är osäker, taga till för mycket än för litet, hvilket ju i all väl ordnad hushållning är en vedertagen grundsats. Derför att man icke är herre öfver framtiden och icke kan förutse alla de hinder, som genom oförutsedda tilldragelser möjligen kunna möta, bör man således icke på något sätt räkna för lågt. Det vissa är, att man före den nyss nämnda dagen bör hafva infriat alla de obligationer, som Riksgäldskontoret har utelöpande.

Jag anhåller äfven att, då det är ganska antagligt, att icke alla Kammarens ledamöter hunnit genomläsa de bilagor, som åtfölja betänkandet, få nämna, att det af dem framgår, att Riksgäldskontoret, som enligt sina beräkningar skulle hafva en behållning af 4,171,657 kronor 8 öre vid slutet af år 1882, då har såsom en verklig tillgång för samma år upptagit de 4,000,000 kronor, som det ännu har rättighet att upplåna för betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret.

Det är således der beräknadt, att skulden skall ökas till 13 millioner, ty eljest blir behållningen vid 1882 års slut allt för svag, emedan man icke kan med visshet räkna på, att alla afbetalningar på lån, erhållna från Riksgäldskontoret för enskilda jernvägar, kanaler o. s. v., komma att exakt inflyta. Man måste således beräkna en skuldsumma af 13 millioner.

De båda föregående ärade talarne skilja sig deri, att den siste af dem har föreslagit att man skulle göra ingenting; ingen åtgärd borde enligt hans åsigt nu vidtagas, och han förnekar således äfven den grundsatsen, att befintliga öfverskott skola användas till betäckande af denna brist. Ty af de 348,000 kronor, som nu enligt Kongl. Maj:ts förslag såsom behållning från föregående år uppförts på inkomstbudgeten, äro 269,903 kronor rena öfverskott på 1879 års statsreglering, och det öfriga är också reservationer på anvisade anslag och kan följaktligen icke hafva någon annan natur än den af öfverskott. Dessa belopp borde väl åtminstone ersättas genom motsvarande ersättning för grundfonden.

Den förste ärade talaren deremot har föreslagit, att man skulle anvisa så stort belopp på bevillningen, som motsvarar 4 millioner + 348,000 kronor + den brist i statsregleringen af 98,300 kronor, som Utskottet uppgifvit. Jag skulle dock icke tro att Riksdagen bör beräkna allmänna bevillningen, af Statskontoret förslagsvis antagen till 4,000,000, så högt som till 4,446,000 kronor; jag skulle till och med anse det vågadt att beräkna den till 4,217,000 kronor, derför att den under ett enda år, 1880, har uppgått till denna summa, ty om man tager medeltalet för de 5 åren 1875—1879 så stiger detta icke till mera än 4,084,000 kronor.

Efter min föreställning framgår det af dessa förhållanden med full klarhet, att det är nödvändigt att vidtaga en sådan åtgärd, som blifvit föreslagen; hufvudsakliga skälen dertill äro enligt min uppfattning för det första, att den brist, hvarom det här är fråga, visat sig vara af en stadigvarande natur, vidare att lån blifvit upptagna för den samma, som med sina räntor tynga på den år-

liga budgeten med 4- till 500,000 kronor, samt slutligen att det ingalunda kan vara med en väl ordnad statshushållning förenligt att bibehålla en sväfvande skuld i denna ställning. Skälen åter för att stanna vid det af reservanternas föreslagna belopp har jag redan förut anfört.

Jag får därför för min del vördsamt anhålla om bifall till reservationen med afslag på Utskottets förslag.

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve Posse: Det var icke just så få år som förlupo, under hvilka Riksdagen lemnade föga uppmärksamhet åt det missförhållande, som egde rum mellan statsverkets grundfond och de högst betydliga belopp, som Statskontoret hade att årligen utbetala. Slutligen och då vid 1879 års Riksdag det visade sig, att Statskontoret hade ett behof af kassaförslag, uppgående ända till 16,500,000 kronor, insåg Riksdagen verklig nödvändigheten af att detta missförhållande utjemnades. Dåvarande Stats-Utskott, vid behandlingen af frågan om Riksgäldskontorets reglemente, uttalade den mycket rigtiga grundsatsen, att ifrågavarande betydliga behof ej kunde på en gång eller under den närmaste tiden i tillräckligt omfång med ökad beskattning fyllas, men att medlens betäckande visade sig nödvändigt samt att, då för sådant ändamål obligationer komme att af Riksgäldskontoret utfärdas, ingenting torde vara riktigare än att till dessa obligationers inlösen användes *uppkommande öfverskott* eller om dessa ej försloge, *en på en passande tidrymd fördelad, för detta ändamål beslutad beskattning*, i sammanhang hvarmed Utskottet också uttalade den meningen, att dessa af Riksgäldskontoret för ändamålet utfärdade obligationer borde inom en viss kortare tid åter inlösas; och Riksdagen godkände såväl de skäl, som Stats-Utskottet hade framställt, som ock Stats-Utskottets förslag i afseende på upplåningen af erforderliga medel. Det var då tydligen Riksdagens uppfattning, att missförhållandet borde afhjelpas. Nu har en högt ärad talare här sagt, att det vore vådligt att såsom princip antaga de grundsatser, som i Stats-Utskottets memorial uttalades.

Jag ber att få erinra, att, så vidt jag förmår fatta, dessa grundsatser äro mycket rigtiga och således i och för sig *icke* vådliga, och så mycket mindre äro de vådliga, som de efter 1879 aldrig blifvit tillämpade utan stannat vid en enkel pappersbestämmelse, enär hvarken den följande Riksdagen eller den senast förlutna har vidtagit någon åtgärd för att tillämpa denna af 1879 års Riksdag uttalade önskan, förmodligen därför, att de icke hafva varit i tillfälle att göra det; och tillfälle har saknats just därför, att de anticerat på tillgångarne och därför icke fått något öfverskott och icke heller velat föreslå någon särskild beskattning för detta ändamål. Emellertid har under dessa år förhållandet utjemnat sig så pass mycket, att det kassaförslag, som Statskontoret behöft, nedsjunkit från 16½ millioner till 13 millioner, såsom det nu är.

En ärad talare, för hvars erfarenhet och ovanligt klara uppfattning af statsregleringsfrågor jag har den största aktning, har

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

mycket riktigt sagt, att detta belopp af 13 millioner, som man på det närmaste erkänner vara det normala beloppet af den sväfvande skulden, icke är någon *statsbrist*, och deri har han otvifvelaktigt rätt, men han har dervid nyttjat en ordlek, ty ingen kan väl bestrida, att det är en *kassabrist*. Vidare har samme ärade talare sagt, att det icke är någon skuld, att vi på detta sätt icke bestrida löpande utgifter med lånade penningar. Deri vågar jag icke gifva honom rätt, ty vi hafva väl litet hvar den bedröfliga erfarenheten, att kriteriet på lånade penningar är, att de draga ränta, och dessa penningar draga en ganska dryg ränta, som faller tungt på statsverket, stigande för hvarje år, och nu är uppe i nära 600,000 kronor. Jag vågar således antaga, att man måste villigt erkänna, att det är lånade penningar, alldenstund vi måste på dem betala ränta. Det torde väl äfven medgifvas, att, såvidt man vill hafva reda och soliditet i statsregleringen, det är nödvändigt att dervid använda endast sådana tillgångar, som man med visshet disponerar, vare sig de veterligen redan finnas eller ock med omutlig säkerhet kunna beräknas komma att finnas. Jag tror, att erfarenheten af ett motsatt tillvägagående varit ganska obehaglig under föregående riksdagar. Vid 1879 års riksdag kalkylerades öfverskottet till mer än 5 millioner kronor, och man fick i verkligheten icke mer än något öfver 2 millioner, så att man slutligen blef tvungen att, på sätt representanten från Östergötland upplyste, för betäckande af bristen anslå det högst betydliga beloppet af 2,372,675 kronor. Att på detta sätt det ena året beräkna högt och det andra betala hvad man räknat alltför högt, kan väl icke leda till reda och soliditet i statsregleringen. Då nu detta år statsregleringen skulle föreläggas Riksdagen, hade det naturligtvis varit särdeles tillfredsställande för dåvarande finansminister, om han kunnat tillstyrka Kongl. Maj:t att framlägga en budget, hvarigenom tilläggsbevillningen kunde undvaras. Det hade naturligtvis, säger jag, varit en lockelse för finansministern att erbjuda landet en sådan nedsättning i skatter, men en sådan lockelse fick dock icke blifva så stark, att han förbisåg, hvad som för statsregleringens soliditet var oafvisligen nödvändigt. Och i detta fall kunde icke bestämmelserna i 1879 års Riksdags beslut tillämpas i nämnvärd mån, derest icke tilläggsbevillningen anlätades. Det var således alldeles nödvändigt att taga densamma med i räkningen. Om nu, på sätt Stats-Utskottet föreslagit, 1,501,700 kronor komma att öfverlemnas till förstärkande af statsverkets grundfond eller rättare till att minska Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret, så återstår likväl ett belopp från de 13 millionerna af 11,500,000 kronor, som bör under de återstående tre åren betäckas, åtminstone till någon väsentlig del. Jag vågar icke påstå, att man är tvungen att betäcka allt; men den väsentligaste delen måste dock betäckas. Fördeladt på tre år, motsvarar det omkring 3,800,000 kronor om året. Detta är redan, synes mig, en så pass stor summa, att äfven om jag nu medgifver att icke hela beloppet behöfver betalas, återstår ändock tillräckligt mycket för att tynga starkt på de blifvande årens statsregleringar. Det är

dessutom en post, från hvilken Riksdagen alltid synes vara angelägen om att blifva fri i statsregleringen, och det är just räntan å förskott till Riksgäldskontoret. Den uppgår detta år till 585,000 kronor. Det är ju i alla fall icke så obetydligt i förhållande till de extra statsutgifterna.

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Jag tror mig härmed hafva gifvit skäl, hvarför Kongl. Maj:t gjort framställning i den riktning, som skett; och jag ber nu att få bemöta de invändningar, som blifvit framställda och bland hvilka jag främst finner en, som temligen ofta återkommer men som icke alltid är befogad, nemligen den att här skulle fordras vidare utredning, innan man bör vidtaga andra extra ordinära åtgärder än dem, som af Stats-Utskottet 1879 voro ifrågakända. Jag vet egentligen icke, hvilken ytterligare utredning, som här skulle ifrågakomma. Jag tror icke att någon i Kammaren bestrider, att Statskontoret har en skuld af 13,000,000 kronor till Riksgäldskontoret. Och detta synes mig vara alldeles tillräcklig utredning för att komma till en slutsats, huruvida vi böra betala denna skuld eller icke; ty, som sagdt, att den finnes, är ju obestriddigt.

Vidare har man nyttjat ett annat argument, som äfven är ganska vanligt. Man hänvisar nemligen på framtiden. Man säger: "vi behöfva icke göra det nu, ty här äro alla möjliga utsigter att man kan göra det framdeles, då tillgångarne blifva bättre". Man tager sålunda för alldeles gifvet, att tillgångarne skola blifva större under de följande åren; och på den förhoppningen stöder man sig. Detsamma har man gjort förut; och man har erfarit, huru det slagit ut. Man har nemligen fått återbetala hvad man diskonterat i förhoppningar.

Vidare erkänner man fullkomligt grundsatsen, att en förstärkning af statsverkets grundfond eller minskning af dess skuld till Riksgäldskontoret bör ega rum; men invänder, att det af Stats-Utskottet föreslagna beloppet är alltför högt och att man kan nöja sig med mindre. Och sålunda kommer man till en summa af 800,000 kronor i tilläggsbevillning, hvarigenom 701,700 kronor skulle kunna användas för det nu ifrågasatta ändamålet. Men hvad motsvara väl dessa 701,700 kronor? Jo, *litet mer* än räntan på Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret. Jag säger "*litet mer*", ty de motsvara derjemte det belopp, med hvilket Riksdagen i år beslutat att minska Riksgäldskontorets grundfond. Herrarne erinna sig kanske icke, att Statskontoret skall till Arméförvaltningen återbetala 140,000 kronor, hvilket således åstadkommer en minskning. Om jag sålunda lägger dessa 140,000 kronor till räntebeloppet, 600,000 kronor i rundt tal, så har jag 740,000 kronor eller några tusen kronor mer än det belopp, hvarmed reservanterna vilja förstärka statsverkets grundfond. Detta synes mig i verkligheten icke blifva någon förstärkning.

Jag har vidare hört en talare göra ett yrkande, som jag förstår vida lättare än deras, hvilka yrka nedsättning i beloppet. Jag menar det af Herr vice Talmannen framställda yrkande om rent afslag på all förstärkning af statsverkets grundfond. Det är åtminstone en tanke, som för mig är klar. Han har dermed

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

uttalat, att han icke vill förstärka denna grundfond, utan att det må fortfarande gå på samma sätt som hittills. Jag delar icke denna uppfattning; men jag kan förstå den. Jag ber dock att få erinra, att detta kan låta sig göra under lugna och jemna förhållanden. Men det är väl icke otänkbart, att, huru lyckliga vi än lefvat nu under många årtionden, det likväl kan inträffa sådana förhållanden, då det blifver svårt nog att bestrida de oundgängliga statsutgifterna, och att det alldeles icke kan vara tillfredsställande, om man då redan anticiperat på framtiden, såsom nu sker.

Den ärade talaren på östgötabanken har medgifvit en förhöjning af grundfonden till 12,000,000 kronor och på den grund yrkat bifall till reservanternas framställning. Jag vill lemna oafgjordt, huruvida han angifvit just den rätta siffran. Har man emellertid den uppfattningen, att grundfonden bör höjas till 12,000,000 kronor, så tror jag att man äfven bör se till, att detta normala belopp så fort som möjligt eller åtminstone inom tre år kan uppnås, hvilket icke kan åstadkommas, om man skulle nöja sig med endast 6- å 700,000 kronor om året. Då komme det att dröja rätt många år, innan man hinner upp till 12 millioner.

Jag hörde en talare åberopa de tillgångar, som ganska riktigt finnas att emotse, dels af anslag, som Statskontoret fått i föregående statsregleringar, och dels överskott, som äro tillgängliga i 1880 års statsreglering och som, efter hvad man tror, uppgå till något mer än 1 million kronor. Der äro således 3 å 4 millioner kronor, som kunna komma Statskontorets grundfond till förstärkning; men, mine Herrar, det kan väl ändock hända, att, när följande års statsregleringar framläggas, utvisande befintliga överskott från föregående år, och Kongl. Maj:t då föreslår, att dessa överskott skola användas till fyllande af Statskontorets grundfond, en och annan då liksom nu tycker, att med den saken icke är så brådtom, utan att man bör med de befintliga tillgångarne tillgodose en del behof i andra riktningar, och låta framtiden afgöra, när grundfondens fyllande skall ske. Så förhåller det sig med förhoppningarne på framtiden; man kan icke vara viss, att de komma att realiseras. Det är därför lugnast, att, när man har tillfälle att utan att höja de skatter, som utgått under de sista åren, lemna en icke obetydlig förstärkning till Statskontorets grundfond, man då vidtager en sådan åtgärd. Jag ångrar således icke, att jag till Kongl. Maj:t gjort framställning derom; och jag hoppas, att Riksdagen skall komma att godkänna Stats-Utskottets förslag.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till detta sammanträdes fortsättande kl. 7 e. m.

Grefve Lagerberg: Stats-Utskottets f. d. ordförande har i ett utmärkt anförande, späckadt af siffror, hvilka jag icke vill bestrida, kommit till den slutsats, att det skulle vara obehöfligt begära annat än en högst liten tilläggsbevillning; och han uttryckte under sitt anförande en grundsats, som jag väl förut

kände till, nemligen att det skulle vara obehöfligt att nu på föreslagna sätt förstärka statsverkets grundfond. Det kan icke falla mig in att söka vederlägga honom. Vi stå principiellt på olika ståndpunkt i denna fråga och se därför icke saken på samma sätt. Han kallar kassaförstärkning det jag kallar brist, och lån det jag kallar skuld. Han har äfven uttalat kländer mot motiven i Stats-Utskottets föreliggande betänkande. För min del får jag bekänna, att jag finner de flesta af motiven vara ganska väl ihopkomne, oaktadt jag icke kan till fullo gilla dem, i synnerhet i slutet af betänkandet. Herr vice Talmannen yttrade, då han vid behandlingen af närmast föregående utlåtande, N:o 66, hade ordet, att han, ehuru väl han godkände klämman, han ej ville godkänna motiven utan ville hellre protestera emot dem. Jag antog då att han gjorde detta, på det att han skulle hafva fria händer vid tolkningen af den skrifvelse, som Riksdagen aflät 1879, då de ifrågavarande obligationerna beslötos att af Riksgäldskontoret få utfärdas för att inom 6 år inlösas. Och jag bedrog mig ej. För min del gillar jag visst icke i allo denna grundsats; nej, jag tror att man i regeln bör se till hvad som står i motiveeringen till utskottsbetänkanden, och i synnerhet i Stats-Utskottets utlåtanden. Enas Kamrarne om motiveeringen och klämman, så får man väl medgifva, att man vid blifvande förhandlingar ej kan bortse från densamma. Af den ifrågavarande skrifvelsen 1879 inhemtas, att det var Riksdagens eller, möjligen rättare, Stats-Utskottets enhälliga önskan — hvilken äfven utan gensägelse godkändes inom båda Kamrarne — att denna till Statskontoret från Riksgäldskontoret lemnade försträckning skulle återbetalas inom sex år. När frågan 1879 behandlades inom Stats-Utskottet, uppställes flere förslag till dess lösning, i hvilka tiden för återbetalningen varierade mellan sex och tio år. Då yrkade jag, att Riksdagen skulle åtaga sig en permanent årlig beskattning, tillräcklig för att fylla statsverkets grundfond eller betala skulden, och att man icke längre skulle laborera med denna brist, utan söka att en gång få slut med densamma med åtföljande trassel. Stående på denna ståndpunkt, har jag omfattat förslaget om tilläggsbevilling; och jag är fullkomligt öfvertygad, att det är ett klokt och riktigt förslag. Fortgår man blott att afbetala Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret, och desslikes skaffar Statskontoret ett tillräckligt räntekapital, kan man snart få statsbudgeten riktigt uppstald, och regeringen hafva åtminstone en del af statsverkets öfverskott disponibel till nyttiga förslag. Man disputerar här, om beloppet skall kallas kassaförstärkning, brist, skuld eller kreditiv. Här är verkligen fråga om en skuld, som skall betalas som vid 1882 års slut uppgår till 13 millioner kronor och som löper med öfver $\frac{1}{2}$ millions ränta. De 348,000, som enligt betänkandet utgöra öfverskott från föregående statsreglering, äro den enda befintliga tillgången för närvarande till skuldens betäckande. Vi hafva blott fyra år qvar, till dess den skall vara till fullo betald. Med min tolkning af 1879 års skrifvelse är det alldeles uppenbart, att vi hafva moralisk skyldighet att inom fyra

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

år eller till den 1 November 1885 hafva inlöst skulden. "Nej", säger man, "det skall man icke göra." "Man skall taga öfverskott vid statsregleringar till det ifrågavarande ändamålet". Men om man icke har något öfverskott! Ja, då kan man såsom Herr Nordenfeldt förklara, att man icke åtagit sig att betala skulden till den 1 November 1885, samt för affärens reglering taga upp ett nytt lån för att dermed inlösa den gamla skulden. Enligt min åsigt bör man anskaffa den ifrågasatta grundfonden eller rättare laga så, att bristen blifver betäckt, så att man slipper höra talas om, att det ena året var bristen så eller så stor, och det andra uppgick den till ett annat belopp. Först sedan Statskontoret erhållit nödigt förlagskapital kan det blifva reda och ordning i budgeten. Jag vet mycket väl, att det är ganska obehagligt att komma fram med förslag om tilläggsbevillning, därför att vår bevillningsstadga är till sin grund oriktig. Den har en mängd anmärkningar emot sig; men det kan nu icke hjälpas. Jag anser mig därför, i konsekvens med de åsichter jag förut uttalat i frågan, böra yrka bifall till Stats-Utskottets förslag om anvisande af 1,501,700 kronor till förstärkande af statsverkets grundfond, och gör det så mycket hellre, som jag är öfvertygad att det verkar godt på alla statens låneoperationer. Jag anhåller vördsamt hos Herr Grefven och Talmannen om proposition på bifall till Utskottets förslag.

Friherre von Kræmer: Under den intressanta diskussion, som nu här blifvit förd öfver den mycket omtalade frågan om statsverkets grundfond, har det förefallit mig, såsom om de två mest framstående kämparne för de alldeles motsatta åsigtterna om denna grundfonds beskaffenhet hafva varit, å ena sidan, f. d. ordföranden i Stats-Utskottet, ledamoten från Östergötlands län och å den andra Hans Excellens Herr Statsministern. Om jag rätt uppfattat den förstes af dessa ärade talare framställning, gick den ut på att bevisa, att den brist i Statskontorets tillgångar, som uppstått derigenom att en del inkomster icke inflyta förr än året efteråt och för hvilken brist Statskontoret därför nödgas upptaga förskott från Riksgäldskontoret, icke vore någon skuld i egentlig mening. Deremot har den andre af de båda förkämparne erinrat, att det vore svårt att komma ifrån, att här föreläge en verklig skuld, emedan här förefunnes det mest omisskänneliga kriterium på en skuld, nemligen att man måste betala ränta. Jag hemställer dock, om icke dessa båda olika meningar på det hela taget blott äro en skilnad om ord och icke om sak. Om jag nemligen låter Statskontoret upptaga ett förlagskapital från Riksgäldskontoret på samma sätt ungefär, som då en enskild person upplånar penningar på sitt kreditiv, och om riksgäldskontoret förskjuta beloppet af länta medel, så får staten därför vidkännas ränta. Om vi åter af besparingar eller skatter upplägga ett tillräckligt förlagskapital i Statskontoret, under namn af statsverkets grundfond, så ligger detta kapital derstädes räntelöst. I förra fallet är det en ränta, som synes; i det senare en ränta, som icke synes

— det är hela skilnaden! Statskontoret kan nemligen naturligtvis icke bedrifva tillfällig lånerörelse med grundfonden. Det kan icke undvikas, att en förlust uppstår, när det är så illa stäldt, att inkomsterna inflyta senare, än utgifterna skola betäckas. Deremot vill jag icke förneka, att det sättet att hafva upplagdt ett räntelöst förlagskapital är, så att säga, *lugnare* än att anskaffa förlaget genom lån, hvilket senare sätt kan under finansielt oroliga tider blifva dyrt nog. Jag föredrager därför för min del den förra formen: ränteförlust; framför formen: ränteutgift, och jag kan således icke annat än nu såsom alltid önska ökandet af statsverkets grundfond. så att detta för statsverkets räkning upplagda räntelösa förlagskapital måtte blifva tillräckligt för fyllande af det dermed afsedda ändamålet.

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

Deremot har jag i Stats-Utskottets betänkande icke kunnat finna giltiga skäl för den siffra, som Utskottet tillstyrkt. Icke heller synes mig en sådan bevisning vara förebragt i den reservation, som ett stort antal af Stats-Utskottets ledamöter från denna Kammare afgifvit. Stats-Utskottet "*tycker*" en siffra och reservanterna "*tycka*" en annan siffra; men någon egentlig och verklig bevisföring finner jag icke å någondera sidan. Endast derom är i Utskottets betänkande full bevisning förebragt, att statsregleringen — utan tillhjälp af den allmänna bevillningen — utvisar en brist af 4,098,300 och således, om blott vanlig bevillning, beräknad till 4,000,000, skall utgå, en liten brist af 98,300 kronor på papperet. Jag säger med flit "*på papperet*", ty det lärer väl icke vara något tvifvel om, att under nuvarande ställning denna brist i verkligheten icke uppstår, emedan den vanliga bevillningen utan allt tvifvel inbringar mer än 4,000,000. Emellertid finnes en brist på papperet och således måste den fyllas. Och detta kan nu icke ske på annat sätt än genom ökad bevillning. I denna del är sålunda förebragt full bevisning.

Hvad sedan angår Stats-Utskottets yttrande derom, att vi skulle hafva vid 1879 års riksdag förbundit oss att lägga uppkommande öfverskott till statsverkets grundfond, så kan jag deremot icke anse, att mer än half bevisning åstadkommits. Någon bestämmelse i sådant afseende förefinnes icke annorstädes än i Stats-Utskottets *motivering* i dess vid nämnda riksdag afgifna betänkande i ämnet; icke i *klämman*, der det endast talas om rättighet för Riksgäldskontoret att medelst obligationer upptaga tillfälligt lån för Statskontorets förlagskapital.

Emellertid, då man såsom jag står på den ståndpunkten, att man anser saken önskvärd, nemligen att grundfonden förstärkes, så nöjer man sig äfven med *half* bevisning. Jag vill således, äfven jag, att ett belopp lägges till grundfonden: men hvarifrån kommer siffran 1,501,700 eller siffran 701,700? Såsom jag förut haft äran säga, förefaller det mig att de kommit därför att man *tyckt* att så mycket bör tagas. Allt hvad som verkligen kan *bevisas*, det är, att det fins 348,000 kronor i Kongl. Maj:ts proposition upptagna såsom tillgångar från föregående statsreglering, hvilka 348,000 kronor således skulle kunna drabbas af föreskriften i 1879

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

års beslut. Jag skulle dock icke, för min del, vilja att i beslutet blott upptages en sådan naken siffra 348,000 kronor, ty då förefaller den lika godtycklig som de andra. Om man granskar, hvori dessa 348,000 kronor bestå, som uti Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof äro anförda såsom tillgängliga, så är det först ett öfverskott utöfver förut beräknade tillgångar å 1879 års statsreglering, 269,903: 40 kronor. Detta är ett verkligt öfverskott. Sedan kommer militiebostälленas grundfond, 28,536: 74 kronor, det är icke något öfverskott; vidare behållningen å ett för Stockholms bevästande beviljad anslag, 13,493: 61 kronor, och slutligen återstoden af ett till stallbyggnad i Göteborg anvisadt anslag, 36,066: 25 kronor. Dessa äro, egentligt taget, icke heller något öfverskott utan snarare en slags reservation. Dessa 348,000 kronor, som således äro från flera håll sammanbragta, kunna icke gerna under en rubrik kallas behållning från föregående år.

Jag skulle dock lifligt önska, att, för att talet om att förstärka grundfonden måtte blifva en verklighet, en dylik förstärkning gjordes, men då att i beslutet intages bestämdt, att det är *dessa* medel, som verkligen dertill användas, hvarför jag, för min del i öfrigt instämmande med den ärade ledamoten på östgötabänken, dock vill göra den lilla modifikationem i hans förslag angående lydelsen af 1:sta punkten, att den skall lyda: *att Riksdagen må till förstärkande af statsverkets grundfond anvisa de i Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof såsom tillgångar från föregående års statsregleringar upptagna*

<i>dels öfverskott å 1879 års statsreglering ...</i>	<i>269,903: 40</i>
<i>dels militiebostälленas skogsfond</i>	<i>28,536: 74</i>
<i>dels rest å anslaget till Stockholms bevästande</i>	<i>13,493: 61</i>
<i>dels rest å anslaget till stall i Göteborg</i>	<i>36,066: 25</i>

Summa kronor 348,000.

Hvad det följande momentet angår, så är det visserligen icke ännu föredraget, men af hvad jag yrkat i afseende på första punkten skulle gifvet följa, att den skulle lyda så: "att Riksdagen må för år 1882 åtaga sig en allmän bevillning af 4,446,300 kronor". Detta belopp lemnar tillgång till betäckande af den verkliga bristen, 98,300 kronor, och till de 348,000 kronor, som skulle läggas till grundfonden.

Nu väntar jag mig den invändningen, att det är besynnerligt att föreslå en bevillning på ett så ojemnt belopp. Jag ber då att få anföra, att sådant alldeles icke saknar prejudikat. Så beslöts t. ex. år 1876 en bevillning af 2,800,000 kronor, år 1875 samma summa, och 1874 upptogs bevillningen till 2,628,200 kronor. Det är således ingenting oerhördt att föreslå en ojemn bevillningssumma, då den, såsom här, är fullt motiverad. På nu anförda skäl får jag anhålla om proposition på den af mig föreslagna lydelsen af förevarande punkt.

Friherre Klinckowström: Efter den sakrika utredning, som af åtskillige talare i denna Kammare förut skett rörande denna fråga, kan jag fatta mig helt kort. När denna fråga var före vid

1879 års riksdag uti denna Kammare, stod jag nästan ensam om den mening, jag då förfäktade, nemligen att det var icke allenast ett kassaförskott, som var i fråga, utan att det verkligen var en kassabrist, som borde betäckas på annat sätt än hvad då skedde och beslöts. Det förefaller mig besynnerligt, och jag kan icke annat än vidhålla den meningen ännu, att, såvidt det endast var fråga om ett förskjutande af Riksgäldskontorets medel till Statskontoret för att bestrida årets utgifter, emedan inkomsterna, som skulle bestrida dessa utgifter, först inflöto i Februari och Mars månader följande år, Statskontoret borde, synes mig, när dessa inkomster i Februari eller Mars influtit, kunnat återbetala till Riksgäldskontoret det förskott, som tillfälligtvis skett. Men, mine Herrar, under dessa två år och nu på det tredje har icke någon sådan återbetalning skett annat än med högst obetydliga summor, jemförelsevis mot hvad som blifvit af Riksgäldskontoret försträckt. Således kommer sannolikt under följande år Statskontoret icke genom sedermera inflytande inkomster att kunna betäcka denna brist, och då är det verkligen, synes det mig, en kassabrist, som bör betäckas på ett annat sätt. Att denna kassabrist icke borde betäckas genom ökade skatter, hvilket nu i dag har blifvit af Hans Excellens Statsministern föreslaget, det återfinnes i finansministerns yttrande inför Kongl. Maj:t i Statsrådet, när denna fråga förevar år 1879. Der förekommer nemligen, såsom det äfven finnes återgifvet uti Stats-Utskottets utlåtande år 1879, N:o 63 pag. 5, att "Departementschefen funne på grund häraf ej anledning att föreslå ökade skatter i ändamål att dermed förstärka statsverkets grundfond, och ansåge sig ej heller böra under statsverkets nuvarande ställning åter upptaga det förslag, som redan en gång af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagts, om vissa inkomsttitlars upptagande i riksstat ett år senare än nu vore fallet — en åtgärd, hvilken vore välgäddnad att stärka Statskontorets kassaställning, men som kräfde tillskott af nya inkomster för det år, då den skulle vidtagas." Således har 1879 en sådan myndighet som Herr Chefen för Finansdepartementet förklarar i statsrådsprotokollet, att det icke vore fråga om att genom ökade skatter bereda ökade tillgångar för Statskontorets utbetalningar. Att nu ett sådant förhållande eger rum visar, att det är icke ett förskott för blifvande inkomster, som skulle kunna betäckas, utan verkligen en *brist*, som här på annat sätt behöfver betäckas. Jag tror att, om vid blifvande riksdag regeringen vill, på samma gång som propositionen om statsverkets tillstånd och behof aflåtes, föreslå Riksdagen att vidtaga några större åtgärder, som mera kunde förslå än dessa till att förstärka grundfonden, exempelvis den att hälften af Riksbankens vinst skulle lemnas till detta ändamål, Riksdagen då i fråga om statsregleringen redan från början skulle hafva det för ögonen, att man icke kunde räkna på denna bankovinst, utan att den kunde utgå till förstärkande af statsverkets grundfond, och då skulle det åstadkomma under en följd af år det belopp, som erfordras för Statskontoret. Men dertill fordras å andra sidan sparsamhet i statsregleringen, och det var något, som jag tog mig friheten för-

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

orda redan vid början af riksdagen, oaktadt jag icke fick något medhåll. Då ifrågakommo åtskilliga utgifter, som ganska väl kunde minskas, och hade de icke sedermera blifvit af Riksdagen bifallna, så hade derigenom mer än tillräcklig förstärkning i kassan för grundfonden egt rum, mot hvad nu är fallet. Jag tror under nuvarande förhållanden och efter den utredning angående grundfondens förstärkande, som af Kammarens aktade ledamot på östgötabanken blifvit här på ett sakrikt sätt framställt, att det icke är för denna Riksdag nödvändigt att komma fram med en sådan obetydligt ökad förstärkning af denna grundfond, som skulle föranleda ett bibehållande af tilläggsbevillningen, en fråga, som, jag är öfvertygad derom, skulle väcka ganska mycket missnöje i hela landet. Det är på denna grund jag ber att få förena mig med Herr von Ehrenheim om afslag på första punkten i Stats-Utskottets ifrågavarande betänkande.

Herr Törneblad: Då jag i Stats-Utskottet deltagit i denna frågas behandling, och mitt namn icke återfinnes bland reservanterna, men jag icke delar pluralitetens mening, anser jag mig böra med några ord redogöra för min uppfattning af och ställning till denna fråga, såvidt jag har kunnat bilda mig ett tillförlitligt omdöme om densamma under den starka brådska, med hvilken såväl detta ärende som åtskilliga andra hafva under de sista dagarne blifvit behandlade till föga fromma för ärendena. Jag ber då först och främst få anmärka, att jag icke kan instämma i hvad Utskottet å sidan 10 kategoriskt uttalar: "Då nu ett motsatt förhållande redan ganska länge varit rådande" — nemligen det förhållande, att man med anlitande af utvägar, som endast i undantagsfall böra förekomma, bestridt de löpande utgifterna". Ty jag kan icke anse det vara klart bevisadt, att denna skuld är uppkommen *i sin helhet* derigenom, att inkomsterna icke hafva räckt till, om också det skulle kunna medgifvas, att *en del* af skulden möjligen varit föranledd af löpande utgifter. Det anser jag vara långt ifrån så utredt, att Utskottet har anledning att derom uttala ett så kategoriskt omdöme. Vidare ber jag få anmärka, att 1879 års beslut, om det rätt fattas, visserligen icke formellt ålägger någon sådan förpligtelse, som här varit ifrågasatt, att med vare sig ökade skatter eller förskott inom den närmaste tiden betala den ifrågavarande skulden, men att, om också *formellt* något sådant förefinnes, det ligger temligen tydligt i andan af detta års Riksdags beslut, att så skulle ske, och det är för att få reda och ordning i våra finansiella förhållanden nödvändigt, att så småningom få återbetalning af denna skuld, hvilket icke är detsamma som förstärkande af grundfonden, kommer att ega rum, emedan i motsatt fall, enligt min mening, statsregleringen under den närmaste tiden kommer att blifva förenad med samma trassel, som denna statsreglering har varit. Jag fattar således mycket lätt deras åsigt, som vilja hafva den föreslagna 50 procent tilläggsbevillningen af Riksdagen bifallen, och jag kan också fatta deras åsigt, som vilja hafva afslag härpå, och äfven för den åsigten

kunna ju anföras goda skäl. Då jag nu stält mig på medelvägen och biträdt reservanternas åsigt, så har jag gjort detta af anledningar, som jag ber att få närmare specificera.

Då statsregleringen uppgöres, så kan det ske på två sätt. Antingen beräknas inkomsten temligen lågt, i hvilket fall man har att motse ett öfverskott, eller kan man beräkna inkomsten temligen högt, då det är nått och jemnt eller icke säkert att statsregleringen kommer att gå i hop. Det senare har vissa olägenheter, som här hafva blifvit påpekade. Men det förra sättet har också vissa olägenheter, hvilka i allmänhet icke blifvit tillräckligt framhållna vid uppgörande af finansplanen. En af dessa olägenheter är nemligen den, att man i sjelfva verket för att få öfverskott derigenom ådrager sig ökade skatter, och det öfverskott, som då uppkommer, blifver lätt anledning till den tron, att ställningen är bättre än den verkliga är. Ty hvarigenom har den uppkommit? Jo, derigenom att jag skattat högre än jag i sjelfva verket behöft. Om nu i detta fall man ser på hvad framtiden kan bära i sitt sköte, så torde det vara att erinra, att de 13 millioner, hvilka utgöra Statskontorets skuld nu, för framtiden dock väl komma att något minskas, utan att särskilda utvägar därför behöfva anlitas. Jag påminner i detta afseende derom, att i dessa tydligen ingår postverkets skuld med omkring, såsom jag hört uppgifvas, 700,000 kronor. Dessa 700,000 kronor torde sannolikt komma att betalas under loppet af det nästföljande året, jag autager att det icke är för mycket begärdt.

En annan utväg för att minska den tillfälliga förlägenheten för Statskontoret ligger deri, om man nästa år skulle besluta sig för att låta bankovinsten utgå på en gång i Januari månad, i stället för att den nu utgår i fyra kvartal. Det vore naturligtvis icke något annat än ett framskjutande, som likväl måste hafva sitt inflytande på kassans ställning.

Vidare ber jag få anmärka, att förslagsanslagen hafva blifvit vid denna riksdag i väsentlig mån höjda. Nu kan man visserligen säga, att dermed betalas inga skulder. Det är nog riktigt; men genom höjande af förslagsanslagen sättes Statskontoret i tillfälle att behöfva *mindre* förstärkning än det eljest skulle behöfva i framtiden, och underlättas derigenom afbetalningen på skulden indirekt.

Vidare tillkommer hvad man möjligen skulle kunna taga i beräkning beträffande ett blifvande öfverskott. I det afseendet är visserligen af Riksdagen icke uttryckligen beslut fattadt, att öfverskotten skola användas till afbetalande af skulden eller till förstärkande af Statskontorets grundfond. Men om öfverskott komma att uppstå, så är det väl alltför sannolikt, och jag vågar påstå att det vore alldeles riktigt, att dessa i främsta rummet, enligt 1879 års beslut, dertill användas. Hafva vi någon utsigt att få öfverskott? Det vill jag icke bestämdt säga; men om man får döma af regeringens uppfattning af ställningen, så hafva vi anledning att hoppas det. Ty regeringen har föreslagit bränvinsmedlen till 15 millioner, men Riksdagen bestämt dem till 14 mil-

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

litioner kronor. Uppgå de till 15 millioner, då få vi öfverskott af 1 million kronor, och sedt från den synpunkten synes det icke vara skäl att hysa alltför stark misströstan om framtiden.

Slutligen ber jag få anmärka, att, såsom redan är nämnt. anniteterna för våra lån blifvit genom sista konverteringen minskade med ett belopp, som ungefär motsvarar åtminstone halfva tilläggsbevillningen eller $\frac{1}{4}$ af bevillningen. Hvad vill detta säga? Det vill säga, att våra efterkommande få längre fram skyldighet att betala en skuld, som eljest skulle hafva varit förr betald. Då tillkommer det naturligen oss att med någorlunda motsvarande belopp sjelfva söka aflyfta de skuldbördor vi nu hafva. Med anledning af detta, och då det ena kan vara ungefär lika godt som det andra, så kan jag icke finna annat, än att den föreslagna fjerdedelsbevillningen eller halfva tilläggsbevillningen kan anses vara billig och berättigad samt bidraga till att för framtiden göra statsverkets ställning bättre och lättare. Jag upprepar, att det konsekventaste otvifvelaktigt är att antingen antaga hela tilläggsbevillningen, såsom den är föreslagen, eller också ingenting. Men det händer understundom, att man mellan två ytterligheter kan finna en medelväg, och det är den, som reservanterna i Utskottet hafva ansett sig böra påpeka, och under den splittring af meningarne, som här förekommer, tror jag nästan det är klokast att hålla på det förslag, till hvilket jag tager mig friheten att anhålla om bifall.

Herr vice Talmannen: Jag skulle icke hafva besvärat Kammaren med att yttra mig ännu en gång i denna fråga, om icke Hans Excellens Statsministern uppfattat mitt yttrande på ett sätt, som jag åtminstone önskar att jag icke måtte hafva uttryckt mig, och som jag i annat fall vill rätta. Hans Excellens ansåg, att jag hade yttrat, att jag icke ville förstärka statsverkets grundfond. Den ställningen har jag icke intagit. Jag har tvärtom alltid vidhållit, att det är önskligt att förstärka denna grundfond, men jag har tillika sagt, att det, efter mitt förmenande, icke bör ske, åtminstone icke under närvarande förhållanden, med tilläggsbevillningen. Ty vid alla de tillfällen, då under föregående förhandlingar denna tilläggsbevillning varit omtalad, har jag sökt ådagalägga, att den bör begagnas för helt andra förhållanden än sådana, som afse förstärkande af statsverkets grundfond, och det är derföre, att jag lägger den största vikt uppå, att man icke för ett ändamål, som icke ligger inom tilläggsbevillningens område, skall bibehålla denna bevillning, som jag har yttrat mig emot de förslag, som här blifvit framställda för förstärkande af grundfonden vid denna riksdag, och det är derföre som jag vågar upprepa, att, efter min öfvertygelse, det ligger en mycket större vikt på *grundsatsen* att icke, åtminstone icke när förhållandena ej äro mera tvingade än nu, behålla en tilläggsbevillning, än det kan vara på frågan om de olika *siffror*, till hvilka tilläggsbevillningen möjligtvis kan efter det ena eller andra yrkandet komma att bestämmas.

Samme ärade talare yttrade äfven, att en talare, hvarmed jag förmodar att han afsåg mig, sagt, att det vore vådligt att antaga Stats-Utskottets vid 1879 års riksdag uttalade princip, att öfverskottsmedlen borde användas till förstärkande af grundfonden. Det var icke heller min afsigt, att jag så skulle förstås. Min mening var den, att det vore vådligt att såsom en oefftergiflig regel fastställa något, hvarpå omständigheterna nödvändigt måste hafva ett högst väsentligt inflytande, hvarje gång frågan kommer under pröfning. Han förebrädde äfven dem, som äro liktänkande med mig, att vi litade på de större tillgångarne för ett kommande år och drogo vexel på framtiden för det belopp, hvarmed vi förestälde oss att grundfonden skulle förstärkas. Att fjorårets öfverskottsmedel uppgingo till 1,100,000 kronor, är likväl känt; de af Herr Nordenfelt beräknade tillgångarne äro äfvenledes kända. Det är på dessa medel vi hänvisat, och allt, som derutöfver blifvit tillagdt, är en antydning om den större chance, som Riksdagens statsreglering gifver för ett öfverskott mot hvad Kongl. Maj:ts proposition utvisat. Jag har, för min del, icke någon anledning att frågå det yrkande jag redan framställt.

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Friherre Akerhielm: Jag skall tillåta mig att, då jag har rättighet att yttra mig inom denna Kammare, för de ledamöter, som oaktadt den redan långa öfverläggningen möjligen vilja vänligt lyssna till hvad jag har att anföra, be att få framhålla en synpunkt, som jag tror icke bör förbises, innan voteringssedeln slutligen inlägges till afgörande af den nu föreliggande frågan. Då den svenska Riksdagen enligt gällande grundlag har förbehållit sig sjelf att genom Riksdagens särskilda förtroendemän förvalta den svenska statens skuld, har, enligt mitt förmenande, Riksdagen i första hand också skyldighet att tillse, att denna förvaltning må kunna fortgå så, att svenska staten åtnjuter den kredit, som med rätta bör tillkomma den svenska staten och som på senare tider åt svenska statspapper kunnat tillvinnas. Men härvid är då att bemärka, att ett tillfälligt lån, upptaget för andra ändamål, än det i den stora länegrundsatsen erkända, att endast inom Sverige upplåna för produktiva företag, ett sådant tillfälligt lån tynger på en sådan stats skuldförvaltning. Är detta tillfälliga lån nu i någon ringare mån anlitadt, än hvartill Riksdagens egentliga bemyndigande uppgått, så har det dock varit nödvändigt att utsläppa detta lån. Det löper, såsom Herrarne veta, med $4\frac{1}{2}$ procents räntefot och är inhemskt svenskt. Tillvaron af ett sådant papper bör naturligtvis endast och allenast vara tillfälligt, och ju förr det kan genom en omsorgsfull förvaltning undanskaffas ur marknaden, ju bättre, riktigare och klokare handlar man. Nu erbjuder sig ett sådant tillfälle att i icke obetydlig mån minska de utelöpande obligationerna af detta lån. Man må således icke tala blott om, att här är fråga om att använda en tilläggsbevilning för att öka statsverkets grundfond, på sätt Herr vice Talmannen gjorde, utan äfven att här är fråga om att genom en icke betungande uttaxering af svenska folket befria den af Riksdagen

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

sjelf om händer tagna statsskuld förvaltningen från tyngden af ett tillfälligt lån, och dertill tror jag att en tilläggsbeviljning fullt väl kan sägas vara på sin plats. Skulle nu Riksdagen således vilja besluta sig för att antaga Stats-Utskottets förslag, blifver derigenom tillfälle till att konstatera, att den svenska Riksdagen låter sig angeläget vara, så snart möjligt är och långt innan det är nödvändigt, minska detta tillfälliga lån och ordna statsskuldens förvaltning så, att den med fullt skäl fortfarande kan inför utlandet väl bestå och häfda den ståndpunkten, att vårt land sköter sig så, att det upplånar medel vare sig på den stora europeiska marknaden eller inom landet, allt efter som tillfälle dertill yppar sig, endast för sådana rent produktiva ändamål, som komma att gifva snart nog en god afkastning och en hög ränta. Detta är en sund finansförvaltning. Ur denna synpunkt, då Riksdagen är Riksgäldskontorets principal, då Riksgäldskontorets intresse här talar högt, då, såvidt jag förstår, en tilläggsbeviljning väl kan användas för att skaffa bort ett sådant tillfälligt lån, har jag ansett mig skyldig att framhålla denna min åsigt, innan vi skrida till den slutliga voteringen.

Herr Nordenfelt: Oaktadt jag visserligen icke vill bestrida, att den siste talarens erfarenhet om statens kredit är större, än hvad min ringa erfarenhet derom kan vara, vågar jag dock mot hans anförande uttala ett tvifvel om, att denna lilla affär skulle kunna i ringaste mån verka på den svenska statens kredit. Denna välförtjenta kredit hvilat otvifvelaktigt på vida solidare grund, än att den skulle kunna rubbas af en sådan tillfällig affär. Man har lemnat ut dessa obligationer med bestämd förfallodag. De komma naturligtvis att inlösas före den dagen, och då måtte allt vara uppfyllt, som kan om dem begäras. Att detta skulle kunna ske några år förr genom uppsägning, kan väl icke inverka på statens kredit.

Utskottet har gjort en jmförelse mellan den amortering af statsskulden, som blifvit uppskjuten, och den afbetalning, som Utskottet anser böra göras på Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret. Jag ser icke hvad denna jmförelse innebär. Jag tror, att det är två skilda och icke jmförliga saker. Man amorterar af den fonderade skulden så mycket man finner lämpligt, och betalar på tillfällig skuld så mycket, som tillgångarne medgifva för tillfället. Jag finner icke att man har någon skyldighet att, derföre att man minskar amorteringen på ett lån, som skall vara slutbetaladt på 50 år, man hastigare skall betala ett tillfälligt lån med bestämd förfallotid.

Statskontorets ifrågavarande skuld eller bristen i dess behof af grundfond har icke mer än till en ringa del uppkommit genom brister i beräknade statsinkomster, utan tvärtom, då statsinkomsterna gäfvit de största öfverskotten. Vi märkte icke, då anvisningar skedde för ett år på inkomster, som inflöto först det följande, att olägenheter deraf skulle uppstå, emedan det då fans

så stora öfverskott jemte reserverade medel, att ingen brist uppstod, innan dessa utgått eller icke vidare förekommo.

Herr Ekman har otvifvelaktigt rätt deri, att icke hela summan 13 millioner behöfver fyllas, hvilket ock medgifvits af Hans Excellens Herr Statsministern, ty det finnes alltid reserverade medel och i allmänhet öfverskottsmedel. Skulle deremot något år de beräknade tillgångarne icke inflyta eller summan af förslagsanslagen öfverskridas med större belopp, än öfverskotten, då först uppstår en verklig statsbrist, men den är tillfällig och fylles året derefter. Jag tror dock ej att man kan gå fullt så långt som Herr Ekman ansett, utan tror att grundfonden bör förstärkas med omkring tio millioner kronor samt håller före, att de fyra millioner, som Riksgäldskontoret har ytterligare bemyndigande att upplåna, aldrig behöfva upptagas, utan att upplåningen kommer att inskränkas till redan upptagna 9 millioner. Man har anmärkt, att jag för tidigt anvisat på en behållning, som kommer att uppstå på amortisementsfonden, men detta är ju icke annat än en anvisning på en tillgång, som efter all sannolikhet finnes att disponera vid nästa riksdag. När man vill göra en sannolikhetsberäkning för framtiden, bör man väl taga med i räkningen de tillgångar, som finnas. Jag har icke någonstädes i min reservation sagt, att man bör taga upp nya tillfälliga lån, såsom en talare anmärkt.

Hans Excellens Herr Statsministern ansåg det vara oafvisligt att nu afsätta till grundfonden 1,501,700 kronor. Jag vill erinra om, att den Kongl. propositionen upptog endast 1,068,700 kronor. Behofvet tyckes hafva växt, men så är det, "aptiten kommer, medan man äter". Ju mera en finansminister kan erhålla i detta hänseende, ju beqvämare är det för kassaförvaltningen, det inser jag, men jag bestrider, att det skulle vara bevisadt, att det i detta fall är nödvändigt. Den riksstat, som skulle uppkomma efter reservanternas förslag, är betydligt starkare, än den af Herr Statsministern före riksdagens början uppgjorda, det kan icke bestridas och är i min reservation ådagalagdt. Det är otvifvelaktigt, att det vore mycket nyttigt att utreda, huru stor grundfonden behöfver vara under vanliga, normala förhållanden, och en sådan utredning kunde ske på grund af föregående årens erfarenhet. Man kunde lätteligen skilja bort vissa behof af tillfällig natur, som Statskontoret nu har, såsom postverkets skuld, brister från föregående år, brister i förslagsanslag för löpande året m. fl. Förrän en sådan utredning skett, som visat motsatsen, tror jag icke att en så stor summa som 13 millioner verkligen behöfves. Att hålla grundfonden så stor, att den kunde betäcka alla möjligen uppkommande brister, kan icke vara behöfligt. Den jemförelse Herr Statsministern gjorde med afseende å räntan på detta tillfälliga lån synes mig ofullständig deri, att denna ränta är förut påförd i riksstaten, nemligen bland Riksgäldskontorets utgifter. Dessa 701,700 kronor, som reservanterna erbjuda, äro sålunda en verklig afbetalning på Statskontorets skuld, och då jag beräknar att vi, med de tillgångar vi hafva att motse, före 1882 års slut skola hafva i vår hand omkring 5 millioner af de upplånade 9

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

millionerna, finner jag mig böra tillstyrka bifall till reservanternas förslag, först yrkad af Herr Carlsson.

Hvad nu denna tilläggsbevilning angår, så, huru önskvärdt det än vore att kunna undvara densamma, tror jag icke att det vore lämpligt att nu rösta på afslag; ty man kan icke neka, att ett belopp finnes af 446,300 kronor, utgörande dels befinligt öfverskott och dels litet brist, som jemte anvisningen på grundfonden till Marinregementet nu bör fyllas, och icke heller vore det klokt, med afseende på den sannolikt förestående gemensamma voteeringen. Huru den kan utfalla, vet jag icke, men ju mindre hårdt bågen spännes, dess mera utsigt har man att nå sitt mål.

Herr Ekman, Carl: Jag ber Kammaren benäget ursäktat att jag ännu en gång tager ordet, men åtskilliga saker hafva under diskussionen blifvit yttrade, som jag icke kan undgå att besvara, då de afse sådana sätser, som af mig i mitt förra anförande blifvit framställda.

Hans Excellens Herr Statsministern, som jag beklagar nu icke kan vara här närvarande, har ansett det vara ett fel af 1879 och 1880 årens Riksdagar att icke hafva vidtagit någon åtgärd för att minska den uppkomna kassaförstärkningen till Statskontoret. Jag tror för min del, att denna förebräelse, uttalad mot Riksdagen, och hvilken förebräelse i främsta rummet måste drabba dessa Riksdagars Stats-Utskott, hvars åliggande det är att uppgifva och utreda stats- och riksgäldsverkens behof och hvad till deras fyllande erfordras, är obefogad, ty vid 1879 års riksdag, när man först insåg behofvet af att något skulle göras för att reglera den sväfvande kassaförstärkningen från Riksgälds- till Statskontoret, beslöts, på Stats-Utskottets framställning, att bemyndiga Riksgäldskontoret att upptaga ett tillfälligt lån till betäckande af den förstärkning, som sålunda blifvit lemnad. Riksdagen beslöt vidare, att detta lån skulle på 6 år återbetalas, och i Stats-Utskottets betänkande, der framställning gjordes om dessa åtgärder, uttalar Utskottet den mening, att till betäckande af det sålunda upptagna lånet skulle i främsta rummet användas uppkomna besparingar på statsregleringen och att, derest detta icke gjorde till fyllest, skulle särskild beskattning ifrågakomma. Jag tager mig friheten hemställa, huruvida icke i detta beslut ligger en åtgärd för ordnande af kassaförstärkningen till Statskontoret. Och hvad gjorde 1880 års Riksdag? Den gjorde mera. Den utredde, att på 1879 års statsreglering, der vi, enligt Kongl. Maj:ts proposition hade beräknat att hafva till disposition en behållning från föregående statsregleringar af 5,800,000 kronor, uppkommit brist af 2,372,675 kronor, hvilken Stats-Utskottet föreslog Riksdagen att betäcka genom att uppföra den summan i 1881 års statsreglering, hvilket äfven skedde. Detta är en åtgärd, som måste medföra den påföljd, att under loppet af innevarande år kassaförstärkningen skall minskas med dessa 2,372,675 kronor. Att under sådana förhållanden göra Riksdagen den beskyllningen, att icke någon åtgärd från dess sida blifvit vidtagen för ordnande af denna kassaförstärk-

ning, anser jag vara att mot Riksdagen framställa en mycket orättvis beskyllning.

Vidare har Hans Excellens yttrat, att det visserligen, såsom jag sökt visa, icke var någon *statsbrist*, som här var i fråga. Det medgaf han, och det kan heller icke gerna sägas, då den år 1879 uppkomna *statsbrist* blifvit till fulla beloppet återbetald; men han frågade: Är det icke en *kassabrist*? Det har icke någon bestridit. Vidare framhöll han, att vi rörde oss med lånade penningar. Jo, det är gifvet, att vi röra oss med lånade penningar, derföre att de för året beräknade inkomsterna icke infutit på de tider, när de för bestridande af utgifterna behöft tagas i anspråk. Han sade: Så mycket mera är det lånade penningar, som vi betala ränta på dem, och han hemstälde, om man icke borde söka så snart som möjligt komma från behovet att för kassaförstärkning begagna lånade penningar. Det är ett mål, hvartill vi ju alla sträffa; men på hvad sätt? Om Riksdagen fortfarande gillar den åsigt, som uttalades af 1879 års Stats-Utskott och då godkändes, kommer saken att regleras derigenom, att till statsverkets grundfond läggas besparingar, så långt de förslå, och återstoden fyller genom att uttaga skatt. Samma majoritet inom Stats-Utskottet, som vid 1880 års riksdag vägrade att till förhöjda belopp uppföra åtskilliga förslagsanslag derföre, att denna majoritet inom Stats-Utskottet ansåg att förslagsanslagens uppförande till för ändamålet otillräckliga belopp skulle medföra ökad sparsamhet, samma majoritet vill nu, att vi för bildandet af en grundfond i Statskontoret skola uttaga skattemedel och använda stora summor. Jag kan icke finna annat än att det är en högst märkvärdig motsägelse i dessa båda yttringar, som gifvit sig tillkänna, då man vid en föregående riksdag icke velat till erforderliga belopp öka förslagsanslag, som år efter år blifvit öfverskridna, och nu är angelägen att genom uttagande af skattemedel bilda en stor grundfond i Statskontoret, hvilken der icke kan göras räntebärande.

Friherre von Kræmer har efter min uppfattning riktigt framhållit, att en förlust i räntor uppkommer lika väl, ifall man för ett godkänt ändamål upplånar penningar och derpå betalar ränta, som om man hopar penningar, hvilka ligga räntelösa. Och om det i ena fallet, när det gäller förslagsanslags uppförande till sådana belopp, som svara mot dem, hvartill de visat sig uppgå, skulle anses befördrande till sparsamhet att icke göra detta, så kan jag icke finna annat än att det i ännu högre grad skulle befördra sparsamhet, om man icke bildade i Statskontoret en grundfond utöfver hvad behovet verkligen kräver.

Jag har yttrat, att jag för min enskilda del tror, att, om Statskontorets grundfond uppbringades till 12 millioner kronor, vore det för Statskontorets behof tillräckligt. Detta är icke annat än min enskilda uppfattning af denna fråga, och jag tror att genom en utredning af sakkunniga personer skulle man ganska lätt kunna komma till enighet om det belopp, hvartill denna grundfond borde uppbringas. Hvad jag klandrat är, att en sådan utredning icke ästadkommits hvarken af regeringen eller Stats-Utskottet. Men när

*Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)*

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

jag tillåtit mig nämna en siffra, är jag äfven skyldig att med några ord angifva huru jag kommit till densamma.

Om jag då ser på de inkomster staten har, så finner jag att af dessa inkomster följande, nemligen: allmänna bevillningen 4,000,000 kronor, ränta och tionde 4,500,000 kronor, arrendemedel 650,000 kronor, förskott till indelta arméns aflöning 2,950,000 kronor, vakansafgifter 700,000 kronor och mantalspenningar 600,000 kronor, äro af den natur att de icke, åtminstone till fulla beloppet, inflyta under det år, för hvars utgifter de äro anvisade. Dessa belopp utgöra tillsammans 13,400,000 kronor. Nu eger Statskontoret en grundfond af 5,000,000 kronor. Drager jag denna summa från 13,400,000, så får jag ett belopp af 8,400,000 kronor. Men i fall de åtgärder, som varit mycket omtalade och som jag har anledning tro att äfven regeringen omfattar, skulle komma till verkställighet, nemligen att icke så stora belopp af statsverkets inkomster, som för närvarande, skulle blifva liggande i landtränterierna, utan att medlen, i samma mån de inkomme, inskickades till Statskontoret och att landtränterierna erhöle rättighet att assignera på Statskontoret, så skulle härigenom antagligen en minskning i den förstärkning, som Statskontoret behöfde få af Riksgäldskontoret, uppkomma med cirka 1,500,000 kronor, och då återstode omkring 7,000,000 kronor, hvarmed det efter min förmening vore tillräckligt att öka Statskontorets grundfond. Emellertid vore det, som mig synes, högst angeläget att en noggrann och fullständig utredning af dessa förhållanden blefve gjord, ty innan en sådan åstadkommits, kan man icke röra sig annat än med allmänna fraser. Och hvad beträffar det yttrande, som af Hans Excellens Herr Statsministern fälles, att om vi äfven afbetala 2,372,000 kronor jemte de 348,000 kronor, som uppkommit såsom öfverskott på 1879 års statsreglering eller tillsammans omkring 2,720,000 kronor på dessa 13,000,000 kronor, så återstode cirka 10,280,000 kronor, för hvilkas betäckande åtgärder så snart som möjligt borde viktigas. Om man fasthåller vid hvad 1879 års Stats-Utskott föreslagit eller att behållningarne från föregående statsregleringar skulle användas till betalande af denna kassaförstärkning, så tror jag att, då man uppgjort statsregleringen så försigtigt som vid innevarande riksdag, då förslagsanslagen blifvit höjda och inkomsterna beräknats lägre än Kongl. Maj:t föreslagit, vi få så stora öfverskott, att vi utan tvifvel skola inom de sex åren hafva medel till gäldande af denna skuld. Mitt yttrande i denna fråga torde på de skäl jag nämnt få gälla åtminstone lika mycket som deras yttranden, hvilka, utan att anföra några skäl, sagt att särskild skatt behöfver för detta ändamål uttagas.

Jag ber äfven att få yttra några ord med anledning af det anförande, ordföranden i Riksgäldskontoret nyss hade. Han sökte att framhålla för oss nödvändigheten af att svenska Riksdagen skulle påtaga sig särskild beskattning för att så fort som möjligt återbetala den kassaförsträckning, som från Riksgäldskontoret lemnats till Statskontoret, eller för att göra det möjligt för Riks-

gäldskontoret att skyndsamt kunna återbetala det temporära lånet; och detta emedan det skulle i väsentlig mån häfda den svenska statskrediten.

Det kanske kan vara djerft att med en person, som bekläder en sådan plats, som han har, inlåta sig på ett meningsutbyte om den svenska statskrediten; men jag tror för min del, att den svenska statskrediten är alltför väl stadfäst för att den skulle i den ringaste mån kunna rubbas deraf, att vi bemyndigat Riksgäldskontoret att till återbetalning under sex år upptaga ett lån af 13 millioner kronor, af hvilket belopp dock aldrig behöft upplånas mera än 9 millioner. Jag är för öfrigt förvissad att, om den ärade ordföranden i Riksgäldskontoret vill använda sina goda krafter för att upplysa dem, som möjligen skulle kunna tvifla på den svenska statskrediten, att, när Riksdagen år 1880 fick kännedom om, att en beräknad tillgång från 1879 års statsreglering hade visat, sig icke vara befintlig, Riksdagen skyndade att genom att åtaga sig en ökad beskattning fylla den uppkomna bristen, så skall icke något bättre än detta bevisa, att den svenska Riksdagen i afseende på ordnandet af sin statsreglering går till väga med all nödig försigtighet.

Till slut vill jag framhålla hvad som naturligtvis för hvarje riksdagsman med den kännedom han har om grundlagen är bekant, att det är vår skyldighet att utreda stats- och riksgäldsverkens tillgångar och behof samt besluta om sättet för deras fyllande. Jag anser för min del icke, att något har kunnat här anföras, som talar för att någon annan åtgärd för det närvarande behöfver vidtagas för anskaffande af medel till höjande af Statskontorets grundfond än den åtgärd, som Stats-Utskottet år 1879 föreslog och som af Riksdagen godkändes. Jag har icke någon anledning att frångå det yrkande jag gjort, hvilket yrkande är stödt på de grunder, som år 1879 fastställdes; men om jag för detta yrkande icke får något understöd, så omfattar jag, såsom liggande min åsigt närmast, den mening som af reservanterna blifvit uttalad.

Herr vice Talmannen: Jag begärde ordet, då Riksgäldskontorets ordförande stälde till oss en så högtidlig appell, som att Riksdagen bör tillse, att svenska staten får åtnjuta sin kredit oförminskad. Jag har samma åsigt, som uttalats af Herrar Nordenfelt och Ekman, att nemligen med den fråga, som nu föreligger, har svenska statens kredit icke något att skaffa. Om jag skulle tillåta mig att anföra ett praktiskt skäl derför, så är det att under förlidna och innevarande år har under den ärade ordförandens auspicijer en konvertering af svenska statens lån skett med en framgång, som man icke skulle vågat vänta, och som utgör det vackraste beviset för den ställning, i hvilken den svenska statens kredit befinner sig, oaktadt de förskott Riksgäldskontoret fått lemna till Statskontoret och oaktadt Riksgäldskontoret upplånat en del af detta förskott mot obligationer, hvilka löpa med något olika ränta mot de fasta statslånen.

Förstärkan-
de af stats-
verkets
grundfond.
(Forts.)

Friherre Åkerhielm: Då icke allenast en framstående ledamot på östgötabanken, hvilken på den viktiga platsen, såsom ordförande i Stats-Utskottet, under många år varit själen i den svenska Riksdagens finansförvaltning, utan äfven Kammarens vice Talman behagat i sina yttranden uppmärksamma de korta ord, jag stälde till Kammaren, så ber jag att, med anledning af dessa Herrars yttranden och på det att icke ett origtigt intryck må göra sig gällande, få framhålla, att jag icke kan tilltro mig att mot desse förfarne män våga uttala, huruvida något skäl till att varna ur synpunkten af den svenska statens kredit kan här förefinnas; och jag tror mig icke heller hafva dertill gjort mig saker. Men jag tror, att i fall en svensk Riksdag bemyndigar sitt skuldförvaltande verk att upptaga ett tillfälligt lån och gör detta på goda skäl, och en annan svensk Riksdag, som är i tillfälle att i tid amortera detta lån och taga bort dessa med högre ränta löpande obligationer ur marknaden, icke gör sådant, så bör den för en dylik underlåtenhet hafva bättre skäl än, med all aktning för de ärade talarne, jag hört dem bjuda. Jag tror icke att man skall kunna påstå, att om en stat, som endast upplånat till byggande af jernvägar, upptager ett tillfälligt lån för några år, men uraktlåter att begagna tillfället att afbetala detsamma, samma stat kan fordra att vid en förestående ytterligare konvertering finna sig mottagen med samma begärlighet som förut och med den begärlighet, som det skulle vara önskligt att vinna åt denna stats skuldförbindelser.

Det må vara förlåtligt, om jag helt och hållet ser frågan ur denna synpunkt. Jag har icke gjort något yrkande och jag skall därför icke vända mig mot de uppgifter, som här blifvit framlagda. Jag vill blott, att Kammaren icke må förbise det ingalunda oviktiga deri, att ett beslut för rent afslag lätteligen skulle få utseende af, att den svenska Riksdagen icke *nu* vill börja afbetalningen af ett tillfälligt lån, hvilken afbetalning utan synnerlig olägenhet nu skulle kunna börja.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till punkten, dels af Herr *Ekman* bifall till punkten med den förändring, att summan 1,501,700 kronor utbyttes mot 348,000 kronor, dels af Friherre *von Kræmer*, att Kammaren måtte fatta följande beslut: "att Riksdagen må, till förstärkande af statsverkets grundfond, anvisa de i Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof såsom tillgångar från föregående statsregleringar upptagna:

dels öfverskott å 1879 års statsreglering...	269,903: 40.
dels militieboställesnas skogsfond	28,536: 74.
dels rest å anslaget till Stockholms be- fästade	13,493: 61.
dels rest å anslaget till stall i Göteborg	36,066: 25.

Summa kronor 348,000: —.
dels, af Herr *Carlson*, bifall till punkten med den förändring, att

summan 1,501,700 kronor utbyttes mot 701,700 kronor, dels ock afslag å punkten.

Härefter gjordes propositioner på dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse de afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för afslag å punkten.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, på framställning af Herr Grefven och Talmannen, såsom kontraproposition vid voteringen antagit bifall till Herr *Carlsons* förslag, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som afslår första punkten i Stats-Utskottets Memorial N:o 67, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, bifalles punkten med den förändring, att summan 1,501,700 kronor utbytes mot 701,700 kronor.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—28.
Nej—48.

2 punkten.

Herr *Ekman*, Carl: Till följd af det beslut, Kammaren nyss genom votering fattat, läser äfven denna punkt böra så ändras, att i stället för "5,600,000 kronor" sättes "4,800,000 kronor". Jag anhåller sålunda om bifall till den andra punkten i reservanternas förslag.

Öfverläggningen var härmed slutad, och punkten bifölls med den af Herr *Ekman* yrkade förändringen.

3 punkten.

Bifölls.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att Herr *von Mölter* anmält sig vara af illamående förhindrad att bevista dagens sammanträde.

Justerades ett protokollsutdrag för den 21 i denna månad och två för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
E. W. Dahlgren.

Fredagen den 22 April, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för förmiddagens sammanträde.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 58, angående medgifvande för Strömsholms nya kanalbolag att medelst årliga afbetalningar gälda återstoden af en bolagets skuld till staten.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets Memorial N:o 68, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om dels förstärkande af statsverkets grundfond, dels allmänna bevillningen för år 1882.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 8 e. m.

In fidem
E. W. Dahlgren.
